

A Note on Translations

This document was originally prepared in English by a working group of the International Bar Association and was adopted by IBA Council Resolution.

In the event of any inconsistency between the English language versions and the translations into any other language, the English language version shall prevail.

The IBA would like to acknowledge the work of Niki K Kerameus and Antonias Dimolitsa in respectively preparing and reviewing this text.

the global voice of
the legal profession

International Bar Association
4th Floor, 10 St Bride Street
London EC4A 4AD
United Kingdom

Tel: +44 (0)20 7842 0090
Fax: +44 (0)20 7842 0091

www.ibanet.org

ΔΔΣ Κατευθυντήριες Γραμμές για τη Σύνταξη Ρητρών Διεθνούς Διαιτησίας

*Θεσπίστηκαν βάσει της απόφασης του Συμβουλίου του
ΔΔΣ*

7 Οκτωβρίου 2010

Διεθνής Δικηγορικός Σύλλογος

the global voice of
the legal profession

Διεθνής Δικηγορικός Σύλλογος

10th Floor, 1 Stephen Street

London W1T 1AT

United Kingdom

Tel: +44 (0) 20 7691 6868

Fax: +44 (0) 20 7691 6544

www.ibanet.org

ISBN: 9780948711213

Με Κατοχύρωση Όλων των Δικαιωμάτων

© International Bar Association 2010

Κανένα μέρος της ύλης που προστατεύεται από την παρούσα σημείωση περί δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας δεν μπορεί να αναπαραχθεί ή να χρησιμοποιηθεί υπό οποιαδήποτε μορφή ή με οποιαδήποτε μέσα, ηλεκτρονικά ή μηχανικά, συμπεριλαμβανομένων φωτοτυπίας, καταγραφής ή οποιαδήποτε συστήματος αποθήκευσης και ανάκτησης πληροφοριών, χωρίς γραπτή άδεια από τον κάτοχο του δικαιώματος.

Περιεχόμενα

Μέλη της Ομάδας Εργασίας

i

Σχετικά με την Επιτροπή Διαιτησίας

1

Πρόλογος

2

ΟΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΓΡΑΜΜΕΣ

5

the global voice of
the legal profession

Μέλη της Ομάδας Εργασίας για τη Σύνταξη Ρητρών Διεθνούς Διαιτησίας.

Paul Friedland
Επικεφαλής
White & Case LLP
New York, USA

R. Doak Bishop
King & Spalding LLP
Houston, USA

Karim Hafez
HAFEZ
Cairo, Egypt

Adriano Jucà
Construtora Norberto Odebrecht
São Paulo, Brazil

Carole Malinvaud
Gide Loyrette Nouel A.A.R.P.I.
Paris, France

Sundaresh Menon
Rajah & Tann LLP
Singapore, Singapore

Jean-Claude Najjar
GE Capital
Paris, France

William W. Park
Boston University
Boston, USA

Anne-Véronique Schlaepfer
Schellenberg Wittmer
Geneva, Switzerland

Eduardo Silva Romero
Dechert LLP
Paris, France

Stephen E. Smith
Lockheed Martin Space Systems Company
Denver, USA

Matthew Weiniger
Herbert Smith LLP
London, U.K.

Damien Nyer (Secretary)
White & Case LLP
New York, USA

Σχετικά με την Επιτροπή Διαιτησίας

Αφού καθιερώθηκε ως η Επιτροπή εντός του Τμήματος Νομικής Πρακτικής του Διεθνούς Δικηγορικού Συλλόγου, που επικεντρώνεται στους νόμους, την πρακτική και τις διαδικασίες σχετικά με τη διαιτησία διεθνικών διαφορών, η Επιτροπή Διαιτησίας έχει σήμερα πάνω από 2.300 μέλη από περισσότερες από 90 χώρες, και τα μέλη της αυξάνονται σταθερά.

Μέσω των δημοσιεύσεων και των συνεδρίων της, η Επιτροπή προσπαθεί να μοιράζεται πληροφορίες για τη διεθνή διαιτησία, να προάγει τη χρήση της και να βελτιώνει την αποτελεσματικότητά της. Η Επιτροπή διατηρεί μόνιμες υποεπιτροπές και, όποτε χρειαστεί, συστήνει Ομάδες Εργασίας προκειμένου να ασχοληθούν με ειδικά θέματα. Κατά τον χρόνο έκδοσης αυτών των Κατευθυντηρίων Γραμμών, η Επιτροπή έχει τρεις υποεπιτροπές, συγκεκριμένα την Υποεπιτροπή Διαιτησίας Συνθηκών Επενδύσεων, την Υποεπιτροπή Σύγκρουσης Συμφερόντων, και την Υποεπιτροπή Αναγνώρισης και Εκτέλεσης Διαιτητικών Αποφάσεων· καθώς και δύο ομάδες εργασίας: την Ομάδα Εργασίας για τη Δεοντολογία των Δικηγόρων στη Διαιτησία και την Ομάδα Εργασίας για τις Συμφωνίες Διαιτησίας.

Πρόλογος

Η επίλυση διαφορών μέσω διαιτησίας είναι ένα σημαντικό χαρακτηριστικό του νομικού τοπίου ανά τον κόσμο. Σχεδόν σε κάθε περίπτωση, βάση της διαιτητικής δίκης είναι μια συμφωνία διαιτησίας, μέσω της οποίας τα μέρη δηλώνουν όχι μόνο την επιθυμία τους να επιλυθεί η διαφορά τους μέσω διαιτησίας, αλλά και πλευρές της δίκης που επιθυμούν να υιοθετήσουν. Υπ' αυτό το πρίσμα, η εξασφάλιση μιας αποτελεσματικής ρήτηρας διαιτησίας που να αντικατοπτρίζει τις ανάγκες και επιθυμίες των μερών αποτελεί ένα κρίσιμο βήμα της διαιτητικής δίκης.

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές του ΔΔΣ για τη Σύνταξη Ρητρών Διεθνούς Διαιτησίας («Κατευθυντήριες Γραμμές Ρητρών Διαιτησίας του ΔΔΣ») προορίζονται στο να βοηθήσουν την επίτευξη αποτελεσματικών ρητρών διαιτησίας, οι οποίες να ενσωματώνουν με σαφήνεια τις επιθυμίες των μερών. Αντικατοπτρίζουν την αντίληψή μας σχετικά με τις καλύτερες σημερινές διεθνείς πρακτικές και παρέχουν τόσο ένα πλαίσιο όσο και λεπτομερείς διατάξεις για συντάκτες ρητρών διεθνούς διαιτησίας. Χωρίς να επιδιώκουν να υπαγορεύσουν στα μέρη τις λεπτομερείς επιλογές που θα πρέπει να κάνουν, προορίζονται στο να εξασφαλίσουν ότι τα μέρη γνωρίζουν ποια είναι τα ουσιώδη στοιχεία μιας αποτελεσματικής ρήτηρας και ποια είναι τα χαρακτηριστικά της δίκης που μπορούν να προσδιορίσουν εκ των προτέρων. Οι Κατευθυντήριες Γραμμές Ρητρών Διαιτησίας του ΔΔΣ πληροφορούν τα μέρη τόσο για τις δυνατές επιλογές όσο και για τις παγίδες προς αποφυγή.

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές Ρητρών Διαιτησίας του ΔΔΣ επιλαμβάνονται μερικών από τα πιο περίπλοκα ζητήματα σύνταξης που ανακύπτουν όταν μια συμφωνία διαιτησίας ξεπερνάει την τυπική διμερή συμφωνία και εμπλέκει πολλαπλά μέρη ή/και μια σειρά συγγενών συμβατικών συμφωνιών. Κατά συνέπεια, οι Κατευθυντήριες Γραμμές Ρητρών Διαιτησίας του ΔΔΣ εφαρμόζονται και είναι κατάλληλες όχι μόνο για τις απλές, καθαρές ρήτρες διαιτησίας αλλά και για τις πιο περίπλοκες, καθώς και για όλο το φάσμα μεταξύ των δύο.

Όπως εξηγείται στην Εισαγωγή που ακολουθεί, οι Κατευθυντήριες Γραμμές Ρητρών Διαιτησίας του ΔΔΣ

παρατίθενται κατά τρόπο που να διευκολύνει τη χρήση τους. Αφορούν όχι μόνο σε βασικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τα ουσιώδη στοιχεία μιας ρήτηρας διαιτησίας, αλλά επίσης, σε επόμενα κεφάλαια, και σε χαρακτηριστικά που θεωρούνται ως «προαιρετικά επιπρόσθετα στοιχεία», καθώς και ρήτρες διαδοχικών διαδικασιών επίλυσης διαφορών, ρήτρες πολυμερούς διαιτησίας και ρήτρες διαιτησίας κατάλληλες για συναλλαγές που εμπλέκουν πολλαπλές συμβάσεις. Παρέχεται η διατύπωση κάθε κατευθυντήριας γραμμής, η οποία συμπληρώνεται από επεξηγηματικά σχόλια και συγκεκριμένες συνιστώμενες ρήτρες.

Διαφέροντας από άλλους κανόνες και κατευθυντήριες γραμμές που έχουν εκδοθεί παλαιότερα από την Επιτροπή μας, οι Κατευθυντήριες Γραμμές Ρητρών Διαιτησίας του ΔΔΣ έχουν διαμορφωθεί έτσι ώστε να βοηθήσουν όχι μόνο τους ειδικούς στη διαιτησία αλλά, ιδιαίτερα, τους εσωτερικούς νομικούς συμβούλους εταιρειών και δικηγόρους επιχειρήσεων που ασχολούνται συνήθως με τη σύνταξη συμβάσεων αλλά που δεν είναι εξοικειωμένοι με τις πολυπλοκότητες της διαιτησίας.

Τα ονόματα των μελών της Ομάδας Εργασίας του ΔΔΣ που είναι υπεύθυνα για τις Κατευθυντήριες Γραμμές Ρητρών Διαιτησίας του ΔΔΣ, αναφέρθηκαν στις προηγούμενες σελίδες. Θα θέλαμε να εκφράσουμε τις ειλικρινείς μας ευχαριστίες και την εκτίμησή μας σε κάθε ένα από αυτά τα μέλη για την εξαιρετική δουλειά τους. Με τη δημιουργία αυτών των Κατευθυντηρίων Γραμμών Ρητρών Διαιτησίας του ΔΔΣ έχουν συμβάλει σε αυτό που ελπίζουμε να αποτελέσει ένα σημαντικό βήμα προς τα εμπρός για τη βελτίωση της προοπτικής οι ρήτρες διαιτησίας να είναι όχι μόνο αποτελεσματικές αλλά και να αντιπροσωπεύουν με ακρίβεια και πληρότητα τη βούληση των μερών όταν συμφωνούν να υποβάλουν τις διαφορές τους σε διαιτησία.

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές Ρητρών Διαιτησίας του ΔΔΣ θεσπίστηκαν με την απόφαση του Συμβουλίου του ΔΔΣ της 7ης Οκτωβρίου 2010. Είναι διαθέσιμες στα Αγγλικά, και προγραμματίζονται μεταφράσεις σε άλλες γλώσσες. Αντίγραφα των Κατευθυντηρίων Γραμμών Ρητρών Διαιτησίας του ΔΔΣ μπορούν να παραγγελθούν από το ΔΔΣ και οι Κατευθυντήριες Γραμμές διαθέσιμες για τηλεφόρτωση στην ιστοσελίδα <http://tinyurl.com/iba-Arbitration-Guidelines>.

Guido S. Tawil

Judith Gill, QC

Συν-επικεφαλής, Επιτροπή Διαιτησίας

[●] Οκτωβρίου 2010

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές

Πίνακας περιεχομένων

I. Εισαγωγή	7
II. Βασικές Κατευθυντήριες Γραμμές Σύνταξης	7
Κατευθυντήρια Γραμμή 1: Τα μέρη πρέπει να αποφασίζουν μεταξύ θεσμικής και <i>ad hoc</i> διατησίας. . 7	
Κατευθυντήρια Γραμμή 2: Τα μέρη πρέπει να επιλέγουν ένα σύνολο κανόνων διατησίας και να χρησιμοποιούν ως αφετηρία τη συνιστώμενη πρότυπη ρήτρα για αυτούς τους κανόνες διατησίας.	9
Κατευθυντήρια Γραμμή 3: Ελλείψει ειδικών περιστάσεων, τα μέρη δεν πρέπει να προσπαθούν να περιορίσουν το πεδίο των διαφορών που υπόκεινται σε διατησία και πρέπει να ορίζουν αυτό το πεδίο ευρέως.	12
Κατευθυντήρια Γραμμή 4: Τα μέρη πρέπει να επιλέγουν τον τόπο της διατησίας. Αυτή η επιλογή πρέπει να βασίζεται τόσο σε πρακτικές όσο και σε νομικές εκτιμήσεις	14
Κατευθυντήρια Γραμμή 5: Τα μέρη πρέπει να καθορίζουν τον αριθμό των διατητών.....	16
Κατευθυντήρια Γραμμή 6: Τα μέρη πρέπει να καθορίζουν τη μέθοδο επιλογής και αντικατάστασης των διατητών και, όταν επιλέγεται <i>ad hoc</i> διατησία, πρέπει να επιλέγουν μια αρμόδια για τους διορισμούς αρχή.	17
Κατευθυντήρια Γραμμή 7: Τα μέρη πρέπει να καθορίζουν τη γλώσσα της διατησίας.....	21
Κατευθυντήρια Γραμμή 8: Τα μέρη πρέπει κανονικά να καθορίζουν τους κανόνες δικαίου που διέπουν τη σύμβαση και οποιεσδήποτε επακόλουθες διαφορές. ..	22
III. Κατευθυντήριες Γραμμές Σύνταξης Προαιρετικών Στοιχείων	23
Επιλογή 1: Η εξουσία του διαιτητικού δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων αναφορικά με προσωρινά και ασφαλιστικά μέτρα.	24

Επιλογή 2: Προσκόμιση εγγράφων.....	26
Επιλογή 3: Ζητήματα εμπιστευτικότητας.....	28
Επιλογή 4: Καταμερισμός εξόδων και αμοιβών.....	30
Επιλογή 5: Απαιτούμενα προσόντα των διαιτητών. ...	32
Επιλογή 6: Προθεσμίες.....	34
Επιλογή 7: Ο τελειωτικός χαρακτήρας της διαιτησίας.	34

IV. Κατευθυντήριες Γραμμές Σύνταξης για Ρήτρες Διαδοχικών Διαδικασιών Επίλυσης Διαφορών 36

Κατευθυντήρια Γραμμή Διαδοχικών Διαδικασιών 1: Η ρήτρα πρέπει να καθορίζει μια προθεσμία για διαπραγμάτευση ή διαμεσολάβηση, ενεργοποιούμενη από ένα ορισμένο και αδιαμφισβήτητο γεγονός (π.χ. μια γραπτή αίτηση), μετά από την πάροδο της οποίας κάθε ένα από τα μέρη μπορεί να προσφύγει σε διαιτησία... 36

Κατευθυντήρια Γραμμή Διαδοχικών Διαδικασιών 2: Η ρήτρα πρέπει να αποφεύγει την παγίδα να καθιστά τη διαιτησία επιτρεπτική και όχι υποχρεωτική..... 37

Κατευθυντήρια Γραμμή Διαδοχικών Διαδικασιών 3: Η ρήτρα πρέπει να ορίζει τις διαφορές προς υπαγωγή σε διαπραγμάτευση ή διαμεσολάβηση και σε διαιτησία με ταυτόσημους όρους..... 38

V. Κατευθυντήριες Γραμμές Σύνταξης για Ρήτρες Πολυμερούς Διαιτησίας..... 41

Πολυμερής Κατευθυντήρια Γραμμή 1: Η ρήτρα πρέπει να προβλέπει τις συνέπειες της πολλαπλότητας των μερών για τον διορισμό του διαιτητικού δικαστηρίου.42

Πολυμερής Κατευθυντήρια Γραμμή 2: Η ρήτρα πρέπει να προβλέπει τις δικονομικές περιπλοκές (παρέμβαση, υποχρεωτική συμμετοχή στη δίκη – “joinder”) που προκύπτουν από την πολλαπλότητα των μερών. 43

VI. Κατευθυντήριες Γραμμές Σύνταξης για Ρήτρες Διαιτησίας Πολλαπλών Συμβάσεων..... 47

Κατευθυντήρια Γραμμή Πολλαπλών Συμβάσεων 1: Οι ρήτρες διαιτησίας στις συγγενείς συμβάσεις πρέπει να είναι συμβατές. 47

Κατευθυντήρια Γραμμή Πολλαπλών Συμβάσεων 2: Τα μέρη πρέπει να εξετάσουν εάν θα προβλέψουν τη συνεκδίκηση των διαιτητικών διαδικασιών που έχουν ξεκινήσει βάσει συγγενών συμβάσεων. 48

I. Εισαγωγή

1. Ο σκοπός αυτών των Κατευθυντηρίων Γραμμών είναι η παροχή μιας σύντομης και εύκολης προσέγγισης της σύνταξης ρητρών διεθνούς διαιτησίας. Ρήτρες διαιτησίας που έχουν συνταχθεί κατά τρόπο ανεπαρκή μπορεί να καταστούν ανεφάρμοστες και συχνά δημιουργούν περιττά έξοδα και καθυστερήσεις. Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις Κατευθυντήριες Γραμμές, οι συντάκτες συμβάσεων πρέπει να μπορούν να εξασφαλίσουν ότι οι ρήτρες διαιτησίας τους είναι αποτελεσματικές και προσαρμοσμένες στις ανάγκες τους.
2. Οι Κατευθυντήριες Γραμμές διαιρούνται σε πέντε κεφάλαια (πλέον αυτής της εισαγωγής). Το πρώτο κεφάλαιο παρέχει βασικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το τι πρέπει να κάνει κανείς και τι να μην κάνει. Το δεύτερο κεφάλαιο πραγματεύεται προαιρετικά στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη σύνταξη ρητρών διαιτησίας. Το τρίτο κεφάλαιο πραγματεύεται ρήτρες διαδοχικών διαδικασιών επίλυσης διαφορών που προβλέπουν διαπραγμάτευση, διαμεσολάβηση και διαιτησία. Το τέταρτο κεφάλαιο εξετάζει τη σύνταξη ρητρών διαιτησίας πολυμερών συμβάσεων, και το πέμπτο κεφάλαιο εξετάζει τη σύνταξη ρητρών διαιτησίας όταν αφορούν σε πολλαπλές αλλά συγγενείς συμβάσεις.

II. Βασικές Κατευθυντήριες Γραμμές Σύνταξης

Κατευθυντήρια Γραμμή 1: Τα μέρη πρέπει να αποφασίζουν μεταξύ θεσμικής και *ad hoc* διαιτησίας.

Σχόλια:

3. Η πρώτη επιλογή που αντιμετωπίζουν τα μέρη που συντάσσουν μια ρήτρα διαιτησίας είναι εάν θα επιλέξουν θεσμική ή *ad hoc* διαιτησία.
4. Στη θεσμική (ή διοικούμενη) διαιτησία, ένας οργανισμός διαιτησίας παρέχει βοήθεια στη διεξαγωγή της διαιτητικής διαδικασίας έναντι

αμοιβής. Ο οργανισμός μπορεί να παρέχει βοήθεια σε πρακτικά ζητήματα, όπως η οργάνωση ακροαματικών διαδικασιών και ο χειρισμός επικοινωνιών με τους διαιτητές καθώς και των πληρωμών σε αυτούς. Ο οργανισμός μπορεί επίσης να παρέχει υπηρεσίες, όπως ο διορισμός ενός διαιτητή εάν ένα μέρος δεν προβεί σε αυτόν, να αποφασίζει ως προς την αίτηση εξαίρεσης κατά κάποιου διαιτητή και να ελέγχει την απόφαση. Ο οργανισμός, ωστόσο, δεν αποφασίζει επί της ουσίας της διαφοράς των μερών. Αυτό επαφίεται εξ ολοκλήρου στους διαιτητές.

5. Η θεσμική διαιτησία μπορεί να είναι επωφελής για τα μέρη με περιορισμένη εμπειρία στη διεθνή διαιτησία. Ο οργανισμός μπορεί να συνεισφέρει σημαντική διαδικαστική τεχνογνωσία, η οποία βοηθά στην αποτελεσματική διεξαγωγή της διαιτησίας, και μπορεί ακόμη και να συνδράμει όταν τα μέρη παρέλειψαν να προβλέψουν κάτι όταν συνέτασσαν τη ρήτρα διαιτησίας τους. Οι υπηρεσίες που παρέχονται από έναν οργανισμό διαιτησίας συχνά αξίζουν τη σχετικά χαμηλή διοικητική αμοιβή που επιβάλλεται.
6. Εάν τα μέρη επιλέξουν θεσμική διαιτησία, πρέπει να αναζητήσουν έναν αξιόπιστο οργανισμό, συνήθως κάποιον με καθιερωμένο ιστορικό διαχείρισης διεθνών υποθέσεων. Οι μεγαλύτεροι οργανισμοί διαιτησίας μπορούν να διαχειριστούν διαιτησίες ανά τον κόσμο, και η διαιτητική διαδικασία δεν είναι ανάγκη να λαμβάνει χώρα στην πόλη όπου εδρεύει ο οργανισμός.
7. Στην *ad hoc* (ή μη θεσμική) διαιτησία, το βάρος της διεξαγωγής της διαιτητικής διαδικασίας το φέρουν εξολοκλήρου τα μέρη και, μετά τον διορισμό τους, οι διαιτητές. Όπως εξηγείται παρακάτω (Κατευθυντήρια Γραμμή 2), τα μέρη μπορούν να διευκολύνουν το έργο τους με το να επιλέξουν ένα σύνολο κανόνων διαιτησίας προορισμένων για χρήση σε *ad hoc* διαιτησία. Παρόλο που κανένας οργανισμός διαιτησίας δεν εμπλέκεται στη διεξαγωγή της διαιτητικής διαδικασίας, όπως εξηγείται παρακάτω (Κατευθυντήρια Γραμμή 6), εξακολουθεί να υπάρχει η ανάγκη να οριστεί ένα τρίτο ουδέτερο πρόσωπο (γνωστό ως η «αρμόδια για τους διορισμούς αρχή») για να επιλέγει τους διαιτητές

και να διευθετεί κενά στην περίπτωση που δεν μπορούν να συμφωνήσουν τα μέρη.

Κατευθυντήρια Γραμμή 2: Τα μέρη πρέπει να επιλέγουν ένα σύνολο κανόνων διαιτησίας και να χρησιμοποιούν ως αφετηρία τη συνιστώμενη πρότυπη ρήτρα για αυτούς τους κανόνες διαιτησίας.

Σχόλια:

8. Η δεύτερη επιλογή που αντιμετωπίζουν τα μέρη όταν συντάσσουν μια ρήτρα διαιτησίας είναι η επιλογή ενός συνόλου κανόνων διαιτησίας. Οι επιλεγμένοι κανόνες διαιτησίας θα παράσχουν το διαδικαστικό πλαίσιο για τη διαιτητική διαδικασία. Εάν τα μέρη δεν ενσωματώσουν ένα θεσμοθετημένο σύνολο κανόνων, πολλά διαδικαστικά ζητήματα που μπορεί να ανακύψουν κατά τη διάρκεια της διαιτητικής διαδικασίας πρέπει να αντιμετωπισθούν στην ίδια τη ρήτρα διαιτησίας, μια προσπάθεια που είναι σπάνια επιθυμητή και που πρέπει να γίνεται με τη συμβουλή ειδικού.
9. Όταν τα μέρη έχουν επιλέξει θεσμική διαιτησία, οι επιλεγμένοι κανόνες διαιτησίας πρέπει πάντοτε να συμπίπτουν με αυτούς του οργανισμού διαιτησίας. Όταν τα μέρη έχουν επιλέξει *ad hoc* διαιτησία, μπορούν να επιλέξουν κανόνες διαιτησίας σχεδιασμένους για μη θεσμική διαιτησία, π.χ. τους Κανόνες Διαιτησίας που θεσπίστηκαν από την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο του Διεθνούς Εμπορίου («UNCITRAL»). Ακόμη και αν επιλέξουν τέτοιους κανόνες, τα μέρη πρέπει να ορίσουν έναν οργανισμό διαιτησίας (ή έναν άλλον ουδέτερο φορέα) ως την αρμόδια αρχή για την επιλογή διαιτητών (βλ. παραγράφους 31 – 32 παρακάτω).
10. Αφού επιλέξουν ένα σύνολο κανόνων διαιτησίας, τα μέρη πρέπει να χρησιμοποιούν την πρότυπη ρήτρα που συνιστάται από τον οργανισμό ή τον φορέα που συντάζει τους κανόνες, ως αφετηρία για τη σύνταξη της ρήτρας διαιτησίας τους. Τα μέρη μπορούν να προσθέσουν στην πρότυπη ρήτρα, αλλά σπάνια πρέπει να αφαιρέσουν από αυτήν. Με αυτόν τον τρόπο, τα μέρη θα εξασφαλίσουν ότι είναι παρόντα όλα τα απαραίτητα στοιχεία ώστε η συμφωνία

διατησίας να είναι έγκυρη, εκτελεστή και αποτελεσματική. Θα εξασφαλίσουν ότι η διατησία έχει αναμφίβολα καταστεί η αποκλειστική μέθοδος επίλυσης των διαφορών από τη σύμβασή τους και ότι χρησιμοποιούνται τα σωστά ονόματα του οργανισμού και οι σωστοί κανόνες (αποφεύγοντας κατ' αυτόν τον τρόπο σύγχυση ή παρελκυστικές τακτικές όταν ανακύψει μια διαφορά). Τα μέρη πρέπει να εξασφαλίσουν ότι διατυπώσεις που προστίθενται σε μια πρότυπη ρήτρα είναι σύμφωνες με τους επιλεγμένους κανόνες διατησίας.

Συνιστώμενη Ρήτρα:

11. Για μια θεσμική ρήτρα διατησίας πρέπει να εξετάζεται ο ιστότοπος του επιλεγμένου οργανισμού ώστε να χρησιμοποιείται η πρότυπη ρήτρα που προτείνεται από τον οργανισμό ως βάση για τη σύνταξη της ρήτρας διατησίας. Κάποιοι οργανισμοί έχουν επίσης διαμορφώσει ρήτρες ειδικές για συγκεκριμένες βιομηχανίες (π.χ. ναυτιλία).
12. Για μια *ad hoc* διατησία που ορίζει ένα σύνολο κανόνων, πρέπει να εξετάζεται ο ιστότοπος του φορέα που εκδίδει αυτούς τους κανόνες ώστε να χρησιμοποιείται η πρότυπη ρήτρα του φορέα ως βάση για τη σύνταξη της ρήτρας διατησίας.
13. Στις περιπτώσεις όπου τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν σε *ad hoc* διατησία χωρίς να ορίζουν ένα σύνολο κανόνων, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η ακόλουθη ρήτρα για διμερείς συμβάσεις:

Όλες οι διαφορές που προκύπτουν από ή σε σχέση με αυτήν τη σύμβαση, συμπεριλαμβανομένου οποιουδήποτε ζητήματος σχετικού με την ύπαρξη, εγκυρότητα ή λήξη της, θα επιλύονται τελειωτικά με διατησία.

Ο τόπος της διατησίας θα είναι [πόλη, χώρα].

Η γλώσσα της διατησίας θα είναι [...].

Η διατησία θα ξεκινάει με μια αίτηση προσφυγής στη διατησία από τον αιτούντα, η οποία θα παραδίδεται στον καθ' ου η αίτηση. Η αίτηση προσφυγής στη διατησία θα αναφέρει τη φύση

της(των) απαίτησης(απαιτήσεων) και το τι ζητείται από το δικαστήριο.

Το διαιτητικό δικαστήριο θα αποτελείται από τρεις διαιτητές, έναν επιλεγμένο από τον ενάγοντα στην αίτηση προσφυγής στη διαιτησία, τον δεύτερο επιλεγμένο από τον εναγόμενο μέσα σε [30] ημέρες από την παραλαβή της αίτησης προσφυγής στη διαιτησία, και τον τρίτο, ο οποίος θα ενεργεί ως προεδρεύων διαιτητής και θα είναι επιλεγμένος από τα δύο μέρη μέσα σε [30] ημέρες από την επιλογή του δεύτερου διαιτητή. Εάν οποιοδήποτε διαιτητές δεν έχουν επιλεγεί μέσα σε αυτές τις χρονικές περιόδους [η ορισμένη αρμόδια για τους διορισμούς αρχή] θα προβεί στην(στις) επιλογή(επιλογές) έπειτα από αίτηση οποιουδήποτε μέρους.

Εάν προκύψει κάποιο κενό, το κενό θα πληρώνεται με τη μέθοδο με την οποία διορίστηκε αρχικά ο διαιτητής, υπό την προϋπόθεση όμως, ότι εάν το κενό προκύψει κατά τη διάρκεια ή μετά την ακροαματική διαδικασία επί της ουσίας, οι εναπομείναντες δύο διαιτητές θα μπορούν να προχωρήσουν με τη διαιτησία και να εκδώσουν απόφαση.

Οι διαιτητές θα είναι ανεξάρτητοι και αμερόληπτοι. Οποιαδήποτε αίτηση εξαίρεσης κατά διαιτητή θα αποφασίζεται από [την ορισμένη αρμόδια για τους διορισμούς αρχή].

Η διαδικασία που θα ακολουθηθεί κατά τη διάρκεια της διαιτησίας θα συμφωνηθεί από τα μέρη ή, ελλείψει τέτοιας συμφωνίας, θα καθοριστεί από το διαιτητικό δικαστήριο έπειτα από συζήτηση με τα μέρη.

Το διαιτητικό δικαστήριο θα έχει την εξουσία να αποφασίζει επί της ίδιας αυτού δικαιοδοσίας, συμπεριλαμβανομένων οποιωνδήποτε αντιρρήσεων σχετικά με την ύπαρξη, την εγκυρότητα ή την αποτελεσματικότητα της συμφωνίας διαιτησίας. Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει σχετικά

σε προδικαστική απόφαση για τη δικαιοδοσία ή σε απόφαση επί της ουσίας, όπως κρίνει κατάλληλο ενόψει των περιστάσεων.

Η ερημοδικία οποιουδήποτε μέρους δε θα εμποδίζει το διαιτητικό δικαστήριο να προβεί στην έκδοση απόφασης.

Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να λαμβάνει τις αποφάσεις του κατά πλειοψηφία. Στην περίπτωση που δεν είναι δυνατή η πλειοψηφία, ο προεδρεύων διαιτητής μπορεί να λάβει απόφαση(αποφάσεις) σαν να ενεργούσε ως μοναδικός διαιτητής.

Εάν ο διορισμένος από κάποιο μέρος διαιτητής παραλείπει ή αρνείται να συμμετάσχει, οι άλλοι δύο διαιτητές μπορούν να προχωρήσουν με τη διαιτησία και να εκδώσουν απόφαση, εάν κρίνουν ότι η παράλειψη ή η άρνηση συμμετοχής ήταν αδικαιολόγητη.

Οποιαδήποτε απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου θα είναι τελεωτική και δεσμευτική για τα μέρη. Τα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συμμορφωθούν με οποιαδήποτε απόφαση χωρίς καθυστέρηση και θεωρείται ότι παραιτούνται από το δικαίωμά τους για την άσκηση οποιασδήποτε προσφυγής στον βαθμό που μια τέτοια παραίτηση μπορεί να γίνει εγκύρως. Η εκτέλεση οποιασδήποτε απόφασης μπορεί να ζητηθεί σε οποιοδήποτε αρμόδιο δικαστήριο.

Κατευθυντήρια Γραμμή 3: Ελλείψει ειδικών περιστάσεων, τα μέρη δεν πρέπει να προσπαθούν να περιορίσουν το πεδίο των διαφορών που υπόκεινται σε διαιτησία και πρέπει να ορίζουν αυτό το πεδίο ευρέως.

Σχόλια:

14. Το πεδίο εφαρμογής μιας ρήτρας διαιτησίας αναφέρεται στον τύπο και την έκταση των διαφορών που υπόκεινται σε διαιτησία. Ελλείψει ειδικών περιστάσεων που επιτάσσουν

διαφορετικά, το πεδίο εφαρμογής μιας ρήτρας διατησίας πρέπει να ορίζεται ευρέως ώστε να καλύπτει όχι μόνο όλες τις διαφορές που «προκύπτουν από» τη σύμβαση αλλά και όλες τις διαφορές που προκύπτουν «σε σχέση με» (ή «που συνδέονται με») τη σύμβαση. Λιγότερο περιεκτική διατύπωση προκαλεί την προβολή επιχειρημάτων σχετικά με το εάν μια δεδομένη διαφορά υπόκειται σε διατησία.

15. Σε ορισμένες περιπτώσεις τα μέρη μπορεί να έχουν σοβαρούς λόγους να αποκλείσουν κάποιες διαφορές από το πεδίο εφαρμογής της ρήτρας διατησίας. Για παράδειγμα, μπορεί να ενδείκνυται να παραπεμφθούν διαφορές σχετικές με τιμολόγηση ή τεχνικές βάσει ορισμένων συμβάσεων στην κρίση εμπειρογνομόνων παρά σε διατησία. Άλλο παράδειγμα, δικαιούχοι δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας μπορεί δικαιολογημένα να επιθυμούν να διατηρήσουν τη δυνατότητα να ζητήσουν την επιβολή συγκεκριμένης πράξης και άλλα διατακτικά μέτρα απευθείας από τα εθνικά δικαστήρια σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων τους ή να υποβάλουν στα εθνικά δικαστήρια αποφάσεις για την κυριότητα ή ισχύ αυτών των δικαιωμάτων.
16. Τα μέρη πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι ακόμη και όταν έχουν συνταχθεί με προσοχή οι εξαιρέσεις, μπορεί να μην αποφευχθούν προκαταρκτικά επιχειρήματα σχετικά με το εάν μία δεδομένη διαφορά υπόκειται σε διατησία. Μια απαίτηση μπορεί να εγείρει κάποια ζητήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ρήτρας διατησίας και άλλα που να μην εμπίπτουν. Για να χρησιμοποιήσουμε ένα από τα παραπάνω παραδείγματα, μια διαφορά σχετικά με την κυριότητα ή ισχύ δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας βάσει μιας σύμβασης παραχώρησης άδειας μπορεί να εγείρει επίσης ζητήματα μη πληρωμής, παραβίασης της σύμβασης και ούτω καθεξής, τα οποία θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε δυσεπίλυτα προβλήματα δικαιοδοσίας σε περιπτώσεις όπου ορισμένες διαφορές έχουν αποκλειστεί από τη διατησία.

Συνιστώμενες Ρήτρες:

17. Τα μέρη θα εξασφαλίσουν ότι το πεδίο εφαρμογής της ρήτηρας διαιτησίας τους είναι ευρύ, με το να χρησιμοποιήσουν την πρότυπη ρήτρα που είναι συσχετισμένη με τους επιλεγμένους κανόνες διαιτησίας.

18. Εάν τα μέρη δεν χρησιμοποιήσουν την πρότυπη ρήτρα, πρέπει να χρησιμοποιείται η ακόλουθη ρήτρα:

Όλες οι διαφορές που προκύπτουν από ή σε σχέση με την παρούσα σύμβαση, συμπεριλαμβανομένου οποιουδήποτε ζητήματος σχετικά με την ύπαρξη, ισχύ ή λήξη της, θα επιλύονται τελειωτικά με διαιτησία βάσει [επιλεγμένοι κανόνες διαιτησίας].

19. Κατ' εξαίρεση, εάν υπάρχουν ειδικές συνθήκες και τα μέρη επιθυμούν να περιορίσουν το πεδίο εφαρμογής των υπαγομένων σε διαιτησία διαφορών, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η ακόλουθη ρήτρα:

Εκτός από τα παρακάτω ζητήματα που συγκεκριμένα εξαιρούνται από την προβλεπόμενη διαιτησία, όλες οι διαφορές που προκύπτουν από ή σε σχέση με αυτήν τη σύμβαση, συμπεριλαμβανομένου οποιουδήποτε ζητήματος σχετικά με την ύπαρξη, ισχύ ή λήξη της, θα επιλύονται τελειωτικά με διαιτησία βάσει [επιλεγμένοι κανόνες διαιτησίας].

Τα ακόλουθα ζητήματα ειδικώς εξαιρούνται από την προβλεπόμενη διαιτησία: [...].

Κατευθυντήρια Γραμμή 4: Τα μέρη πρέπει να επιλέγουν τον τόπο της διαιτησίας. Αυτή η επιλογή πρέπει να βασίζεται τόσο σε πρακτικές όσο και σε νομικές εκτιμήσεις.

Σχόλια:

20. Η επιλογή του τόπου (ή «έδρα») της διαιτησίας ενέχει προφανείς πρακτικές εκτιμήσεις: ουδετερότητα, διαθεσιμότητα εγκαταστάσεων για την ακροαματική διαδικασία, εγγύτητα προς τους μάρτυρες και τις αποδείξεις, εξοικείωση των μερών με τη γλώσσα και τον πολιτισμό του

τόπου, προθυμία ικανών διαιτητών να συμμετάσχουν σε διαδικασίες σε αυτόν τον τόπο. Ο τόπος της διαιτησίας μπορεί επίσης να επηρεάσει το προφίλ των διαιτητών, ιδίως εάν αυτοί δεν έχουν διοριστεί από τα μέρη. Η βολή, ωστόσο, δεν πρέπει να είναι ο καθοριστικός παράγοντας καθώς, σύμφωνα με τους περισσότερους κανόνες, το δικαστήριο είναι ελεύθερο να συνεδριάζει και να διεξάγει ακροαματικές διαδικασίες σε μέρη άλλα από τον ορισμένο τόπο της διαιτησίας.

21. Ο τόπος της διαιτησίας είναι το νομικό σπίτι της διαιτησίας. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο νομικό καθεστώς του επιλεγμένου τόπου διαιτησίας, γιατί η επιλογή αυτή έχει σημαντικές νομικές συνέπειες σύμφωνα με τις περισσότερες εθνικές νομοθεσίες περί διαιτησίας καθώς και σύμφωνα με ορισμένους κανόνες διαιτησίας. Ενώ ο τόπος της διαιτησίας δεν καθορίζει το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση και την ουσία (βλ. παραγράφους 42-46 κατωτέρω), καθορίζει εντούτοις το δίκαιο (δίκαιο διαιτησίας ή *lex arbitri*) που διέπει ορισμένες διαδικαστικές πλευρές της διαιτησίας, π.χ. τις εξουσίες των διαιτητών και τη δικαστική εποπτεία της διαιτητικής διαδικασίας. Επιπλέον, τα δικαστήρια στον τόπο της διαιτησίας μπορεί να κληθούν να παράσχουν αρωγή (π.χ. διορίζοντας ή αντικαθιστώντας διαιτητές, διατάσσοντας προσωρινά και ασφαλιστικά μέτρα ή βοηθώντας στη διεξαγωγή των αποδείξεων) και μπορούν επίσης να παρεμποδίσουν τη διεξαγωγή της διαιτησίας (π.χ. διατάσσοντας αναστολή της διαιτητικής διαδικασίας). Επιπλέον, αυτά τα δικαστήρια έχουν δικαιοδοσία να εκδικάσουν προσφυγές κατά της απόφασης στο τέλος της διαιτησίας· αποφάσεις που ακυρώθηκαν στον τόπο διαιτησίας μπορεί να μην είναι εκτελεστές αλλού. Ακόμη και εάν η απόφαση δεν ακυρωθεί, ο τόπος της διαιτησίας μπορεί να επηρεάσει την εκτελεστότητα της απόφασης βάσει εφαρμοζομένων διεθνών συνθηκών.
22. Κατά γενικό κανόνα, τα μέρη πρέπει να ορίζουν τον τόπο της διαιτησίας σε ένα κράτος (i) που είναι μέρος στη Συνθήκη του 1958 για την Αναγνώριση και Εκτέλεση Αλλοδαπών Διαιτητικών Αποφάσεων (γνωστή ως η Συνθήκη

της Νέας Υόρκης), (ii) της οποίας η νομοθεσία υποστηρίζει τη διαιτησία και επιτρέπει τη διαιτησία για το αντικείμενο της σύμβασης, και (iii) της οποίας τα δικαστήρια έχουν ιστορικό εκδόσεως αμερόληπτων αποφάσεων που υποστηρίζουν τη διαιτητική δίκη.

23. Μια ρήτρα διαιτησίας που παραλείπει να προσδιορίσει τον τόπο της διαιτησίας, έστω και ανεπιθύμητη, θα είναι αποτελεσματική. Ο οργανισμός διαιτησίας, εάν υπάρχει, ή οι διαιτητές, θα επιλέξουν έναν τόπο διαιτησίας αντί για τα μέρη, εάν αυτά δεν μπορούν να συμφωνήσουν μετά τη γένεση της διαφοράς. (Στην *ad hoc* διαιτησία, ωστόσο, εάν προκύψουν δυσκολίες με τον διορισμό των διαιτητών και δεν έχει επιλεγεί κάποιος τόπος διαιτησίας, τα μέρη μπορεί να μην μπορέσουν να προχωρήσουν με τη διαιτησία παρά μόνο εάν τα δικαστήρια σε κάποια χώρα είναι πρόθυμα να βοηθήσουν). Τα μέρη δεν πρέπει να αφήνουν μια τόσο κρίσιμη απόφαση σε άλλους.
24. Τα μέρη πρέπει να προσδιορίσουν στη ρήτρα διαιτησίας τους τον «τόπο της διαιτησίας», και όχι τον τόπο της «ακροαματικής διαδικασίας». Με το να ορίζουν μόνο τον τόπο της ακροαματικής διαδικασίας, τα μέρη αφήνουν ασαφές το εάν έχουν ορίσει τον «τόπο της διαιτησίας» όσον αφορά στους εφαρμοζόμενους νόμους και συνθήκες. Επιπλέον, με το να ορίζουν τον τόπο της ακροαματικής διαδικασίας στη ρήτρα διαιτησίας, τα μέρη στερούν τους διαιτητές από την επιθυμητή ευελιξία να διεξάγουν ακροαματικές διαδικασίες σε άλλα μέρη που μπορεί να είναι βολικά.

Συνιστώμενη Ρήτρα:

25. Ο τόπος της διαιτησίας θα είναι [πόλη, χώρα].

Κατευθυντήρια Γραμμή 5: Τα μέρη πρέπει να καθορίζουν τον αριθμό των διαιτητών.

Σχόλια:

26. Τα μέρη πρέπει να καθορίζουν τον αριθμό των διαιτητών (κανονικά έναν ή τρεις και, σε κάθε περίπτωση, μονό αριθμό). Ο αριθμός των διαιτητών έχει αντίκτυπο στο συνολικό κόστος,

τη διάρκεια και, σε ορισμένες περιπτώσεις, την ποιότητα της διαιτητικής διαδικασίας. Η διαδικασία ενώπιον ενός τριμελούς δικαστηρίου θα είναι σχεδόν αναπόφευκτα πιο μακρόχρονη και πιο ακριβή από αυτές που διεξάγονται ενώπιον ενός μοναδικού διαιτητή. Ωστόσο, ένα τριμελές δικαστήριο μπορεί να είναι καλύτερα εξοπλισμένο για την αντιμετώπιση περίπλοκων πραγματικών και νομικών ζητημάτων και μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο παράλογων ή άδικων αποτελεσμάτων. Τα μέρη μπορεί επίσης να επιθυμούν τον αυξημένο έλεγχο της διαδικασίας που προσφέρεται με το να έχει κάθε μέρος την ευκαιρία να επιλέξει ένα διαιτητή.

27. Εάν τα μέρη δεν καθορίσουν τον αριθμό των διαιτητών (και δεν μπορέσουν να συμφωνήσουν σε αυτό το θέμα μετά τη γένεση της διαφοράς), ο οργανισμός διαιτησίας, εάν υπάρχει, θα πάρει απόφαση αντ' αυτών, συνήθως βάσει του ποσού της διαφοράς και της αντίληψης περί την πολυπλοκότητα της υπόθεσης. Στην *ad hoc* διαιτησία, οι επιλεγμένοι κανόνες διαιτησίας, εάν υπάρχουν, συνήθως καθορίζουν εάν πρέπει να διοριστούν ένας ή τρεις διαιτητές ελλείψει αντίθετης συμφωνίας. Όταν τα μέρη δεν έχουν επιλέξει ένα τέτοιο σύνολο κανόνων διαιτησίας, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να καθορίζεται ο αριθμός των διαιτητών στην ίδια τη ρήτρα.
28. Τα μέρη μπορεί να παραμείνουν σκοπίμως σιωπηλά ως προς τον αριθμό των διαιτητών, με τη σκέψη ότι η επιλογή μεταξύ ενός μονομελούς ή ενός τριμελούς δικαστηρίου θα πραγματοποιηθεί καλύτερα εάν και όταν προκύψει η διαφορά. Ενώ η δυνατότητα να αποφασισθεί αυτό το ζήτημα αφού προκύψει η διαφορά είναι ένα πλεονέκτημα, το αντίστοιχο μειονέκτημα είναι ότι η διαδικασία μπορεί να καθυστερήσει εάν τα μέρη διαφωνήσουν ως προς τον αριθμό των διαιτητών, ιδιαίτερα στην *ad hoc* διαιτησία. Λαμβανομένων υπόψη όλων των παραγόντων, προτείνεται να ορίζεται ο αριθμός των διαιτητών εκ των προτέρων στην ίδια τη ρήτρα διαιτησίας.

Συνιστώμενη Ρήτρα:

29. Θα υπάρχουν [ένας ή τρεις] διαιτητής[ες].

Κατευθυντήρια Γραμμή 6: Τα μέρη πρέπει να καθορίζουν τη μέθοδο επιλογής και αντικατάστασης των διαιτητών και, όταν επιλέγεται *ad hoc* διαιτησία, πρέπει να επιλέγουν μια αρμόδια για τους διορισμούς αρχή.

Σχόλια:

30. Οι κανόνες τόσο της θεσμικής όσο και της *ad hoc* διαιτησίας παρέχουν μηχανισμούς για την επιλογή και αντικατάσταση διαιτητών, εν απουσία σχετικής συμφωνίας. Όταν τα μέρη έχουν ενσωματώσει ένα τέτοιο σύνολο κανόνων, μπορούν να αρκεστούν στον εν απουσία σχετικής συμφωνίας μηχανισμό που αναφέρεται στους κανόνες. Τα μέρη μπορούν επίσης να συμφωνήσουν σε μια εναλλακτική μέθοδο. Για παράδειγμα, πολλοί κανόνες διαιτησίας προβλέπουν την επιλογή του προεδρεύοντος τριμελούς δικαστηρίου διαιτητή από τους δύο διαιτητές ή από τον οργανισμό. Τα μέρη συχνά προτιμούν να προσπαθούν πρώτα να επιλέξουν τα ίδια τον προεδρεύοντα. Εάν τα μέρη αποφασίσουν να μην ακολουθήσουν τον εν απουσία σχετικής συμφωνίας μηχανισμό, πρέπει να χρησιμοποιήσουν διατύπωση σύμφωνη με την ορολογία των εφαρμοζομένων κανόνων διαιτησίας. Για παράδειγμα, σύμφωνα με ορισμένους θεσμικούς κανόνες, τα μέρη «επιλέγουν» διαιτητές, και μόνο ο οργανισμός διαιτησίας έχει την εξουσία να τους «διορίσει». Όταν τα μέρη δεν έχουν ενσωματώσει ένα σύνολο κανόνων διαιτησίας, είναι αποφασιστικής σημασίας να προβλέψουν με σαφήνεια τη μέθοδο για την επιλογή και αντικατάσταση των διαιτητών στην ίδια τη ρήτρα διαιτησίας.
31. Η ανάγκη να οριστεί μια αρμόδια για τους διορισμούς αρχή στο πλαίσιο *ad hoc* διαιτησίας αποτελεί μια σημαντική διαφορά μεταξύ της σύνταξης μιας ρήτρας θεσμικής διαιτησίας και της σύνταξης μιας ρήτρας *ad hoc* διαιτησίας. Στη θεσμική διαιτησία, ο οργανισμός διαιτησίας είναι έτοιμος να επιλέξει ή να αντικαταστήσει διαιτητές όταν τα μέρη παραλείπουν να το κάνουν. Δεν υπάρχει τέτοιος οργανισμός στην *ad hoc* διαιτησία. Είναι λοιπόν κρίσιμο να ορίζουν τα μέρη μια «αρμόδια για τους διορισμούς αρχή» στο πλαίσιο της *ad hoc* διαιτησίας, προκειμένου αυτή να επιλέξει ή να

αντικαταστήσει διαιτητές σε περίπτωση που τα μέρη παραλείπουν να το κάνουν. Ελλείψει αυτής της επιλογής, τα δικαστήρια στον τόπο της διαιτησίας μπορεί να είναι πρόθυμα να προβούν στους απαραίτητους διορισμούς και αντικαταστάσεις. (Σύμφωνα με τους Κανόνες UNCITRAL, ο Γενικός Γραμματέας του Μόνιμου Δικαστηρίου Διαιτησίας ορίζει την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή, εάν τα μέρη έχουν παραλείψει να το κάνουν στη ρήτρα διαιτησίας τους.)

32. Η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή μπορεί να είναι ένας οργανισμός διαιτησίας, ένα δικαστήριο, μια εμπορική ή επαγγελματική ένωση, ή ένας άλλος ουδέτερος φορέας. Τα μέρη πρέπει να επιλέγουν μια θέση ή έναν τίτλο (π.χ. τον πρόεδρο ενός οργανισμού διαιτησίας, τον προεδρεύοντα δικαστή ενός δικαστηρίου ή τον επικεφαλής μιας εμπορικής ή επαγγελματικής ένωσης) και όχι ένα συγκεκριμένο πρόσωπο (καθώς αυτό το πρόσωπο μπορεί να μην μπορεί να ενεργήσει όταν κληθεί προς τούτο). Τα μέρη πρέπει επίσης να εξασφαλίσουν ότι η επιλεγμένη αρχή θα δεχθεί να εκτελέσει τα καθήκοντά της εάν και όταν κληθεί προς τούτο.
33. Σημαντικός χρόνος μπορεί να χαθεί στην αρχή της διαδικασίας εάν δεν καθοριστούν προθεσμίες για τον διορισμό των διαιτητών. Τέτοιου είδους προθεσμίες καθορίζονται συνήθως στους κανόνες διαιτησίας. Τα μέρη που έχουν συμφωνήσει να ενσωματώσουν τέτοιους κανόνες δεν χρειάζεται λοιπόν να ασχοληθούν με αυτό το ζήτημα, εκτός εάν θέλουν να απομακρυνθούν από τον μηχανισμό διορισμού που θεσπίζεται στους κανόνες. Όταν τα μέρη δεν έχουν συμφωνήσει την ενσωμάτωση ενός συνόλου κανόνων διαιτησίας, είναι σημαντικό να ορίζονται αυτές οι προθεσμίες στην ίδια τη ρήτρα διαιτησίας.
34. Όταν ένα δικαστήριο αποτελείται από τρεις διαιτητές, συμβαίνει μερικές φορές ένας από τους διαιτητές να παραιτείται, να αρνείται να συνεργαστεί ή γενικά να μην συμμετέχει στη διαδικασία σε προχωρημένο και κρίσιμο στάδιο αυτής (π.χ. κατά τη διάρκεια των διασκέψεων). Σε αυτές τις περιπτώσεις, η αντικατάσταση μπορεί να μην υφίσταται ως επιλογή καθώς θα καθυστερούσε υπερβολικά και θα παρεμπόδιζε

τη διαδικασία. Ωστόσο, ελλείπει ειδικής εξουσιοδότησης, οι εναπομείναντες δύο διαιτητές μπορεί να μην είναι σε θέση να εκδώσουν μια ισχυρή και εκτελεστή απόφαση. Ως εκ τούτου, οι περισσότεροι (αλλά όχι όλοι) οι κανόνες διαιτησίας επιτρέπουν σε μια τέτοια περίπτωση στους άλλους δύο διαιτητές να συνεχίσουν τη διαδικασία ως «ακρωτηριασμένο» δικαστήριο και να εκδώσουν απόφαση. Όταν τα μέρη δεν επιλέγουν ένα σύνολο κανόνων διαιτησίας (ή όταν οι επιλεγμένοι κανόνες διαιτησίας δεν ασχολούνται με αυτό το ζήτημα), τα μέρη μπορούν να εξουσιοδοτήσουν στη ρήτρα διαιτησίας ένα «ακρωτηριασμένο» δικαστήριο να προβεί στην έκδοση απόφασης.

Συνιστώμενες Ρήτρες:

35. Όταν επιλέγεται θεσμική διαιτησία και οι κανόνες του οργανισμού διαιτησίας δεν προβλέπουν να γίνονται πρώτα από τα μέρη όλες οι επιλογές και αντικαταστάσεις των διαιτητών, και τα μέρη επιθυμούν να κάνουν τις δικές τους επιλογές, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η ακόλουθη ρήτρα:

Θα υπάρχουν τρεις διαιτητές, ένας επιλεγμένος από το μέρος που προσφεύγει στη διαιτησία, ο δεύτερος επιλεγμένος από το άλλο μέρος μέσα σε [30] ημέρες από την ημέρα παραλαβής της αίτησης προσφυγής στη διαιτησία και ο τρίτος που θα ενεργεί ως [πρόεδρος ή προεδρεύων διαιτητής], επιλεγμένος από τα δύο μέρη μέσα σε [30] ημέρες από την επιλογή του δεύτερου διαιτητή. Εάν οποιοδήποτε διαιτητές δεν έχουν επιλεγεί μέσα σε αυτές τις προθεσμίες, ο [οργανισμός διαιτησίας] θα προβεί στην(στις) επιλογή(ές). Εάν καταστεί αναγκαία η αντικατάσταση ενός διαιτητή, η αντικατάσταση θα γίνει με την(τις) ίδια(ες) μέθοδο(μεθόδους) όπως παραπάνω.

36. Όταν επιλέγεται μη θεσμική διαιτησία, τα μέρη μπορούν να προβλέπουν μια μέθοδο επιλογής και αντικατάστασης διαιτητών επιλέγοντας ένα σύνολο κανόνων *ad hoc* διαιτησίας, π.χ. τους Κανόνες Διαιτησίας UNCITRAL.

37. Η παραπάνω προτεινόμενη ρήτρα για *ad hoc* διαιτησία χωρίς ένα σύνολο κανόνων διαιτησίας (βλ. παράγραφο 13 παραπάνω) προβλέπει έναν πλήρη μηχανισμό επιλογής και αντικατάστασης των μελών ενός τριμελούς δικαστηρίου και περιλαμβάνει διατάξεις που επιτρέπουν σε ένα ακρωτηριασμένο δικαστήριο να προβεί στην έκδοση απόφασης χωρίς τη συμμετοχή ενός διαιτητή που παρεμποδίζει τη διαδικασία ή απουσιάζει.
38. Σε παρόμοιες περιστάσεις, αλλά στην περίπτωση που τα μέρη επιθυμούν να υποβάλουν τη διαφορά τους σε έναν μόνο διαιτητή, τα μέρη μπορούν να τροποποιήσουν τη ρήτρα που προτείνεται στην παράγραφο 13 παραπάνω και να χρησιμοποιήσουν την ακόλουθη διατύπωση:
- Θα υπάρχει ένας μοναδικός διαιτητής επιλεγμένος από κοινού από τα μέρη. Εάν ο διαιτητής δεν επιλεγεί μέσα σε [30] ημέρες από την παραλαβή της αίτησης προσφυγής στη διαιτησία, [η ορισμένη αρμόδια για τους διορισμούς αρχή] θα προβεί στην επιλογή αυτή.

Κατευθυντήρια Γραμμή 7: Τα μέρη πρέπει να καθορίζουν τη γλώσσα της διαιτησίας.

Σχόλια:

39. Οι διαιτητικές ρήτρες σε συμβάσεις μεταξύ μερών των οποίων οι γλώσσες διαφέρουν ή των οποίων η κοινή γλώσσα διαφέρει από εκείνη του τόπου της διαιτησίας, πρέπει κανονικά να καθορίζουν τη γλώσσα της διαιτησίας. Κάνοντας αυτήν την επιλογή, τα μέρη πρέπει να εξετάζουν όχι μόνο τη γλώσσα της σύμβασης και των σχετικών εγγράφων αλλά επίσης και τις πιθανές επιπτώσεις της επιλογής τους ως προς το σύνολο των ικανών διαιτητών και δικηγόρων. Ελλείψει τέτοιας επιλογής στη ρήτρα διαιτησίας, θα πρέπει οι διαιτητές να ορίσουν τη γλώσσα της διαιτησίας. Είναι πιθανόν οι διαιτητές να επιλέξουν τη γλώσσα της σύμβασης ή, άλλως, της αλληλογραφίας μεταξύ των μερών. Το να αφήσει κανείς αυτήν την απόφαση στους διαιτητές μπορεί να προκαλέσει περιττές δαπάνες και καθυστέρηση.
40. Οι συντάκτες συμβάσεων συχνά μπαίνουν στον

πειρασμό να προβλέψουν παραπάνω από μία γλώσσες διαιτησίας. Τα μέρη πρέπει να εξετάζουν προσεκτικά αν θα κάνουν κάτι τέτοιο. Η πολύγλωσση διαιτησία, αν και εφικτή (υπάρχουν πολλά παραδείγματα διαδικασιών που έχουν διεξαχθεί, για παράδειγμα, και στην Αγγλική και στην Ισπανική γλώσσα), μπορεί να οδηγήσει σε αμφισβητήσεις προερχόμενες από τις επιλεγμένες γλώσσες. Μπορεί να υπάρχουν δυσκολίες στην εύρεση διαιτητών που να είναι ικανοί να διεξάγουν διαιτητικές διαδικασίες σε δύο γλώσσες, και η απαιτούμενη μετάφραση και διερμηνεία μπορεί να οδηγήσει σε επιπρόσθετη δαπάνη και καθυστέρηση της διαδικασίας. Μια λύση θα μπορούσε να είναι να ορισθεί μία γλώσσα διαιτησίας, αλλά να προβλεφθεί ότι τα έγγραφα θα μπορούν να υποβάλλονται σε άλλη γλώσσα (χωρίς μετάφραση).

Συνιστώμενη Ρήτρα:

41. Η γλώσσα της διαιτησίας θα είναι [...].

Κατευθυντήρια Γραμμή 8: Τα μέρη πρέπει κανονικά να καθορίζουν τους κανόνες δικαίου που διέπουν τη σύμβαση και οποιεσδήποτε επακόλουθες διαφορές.

Σχόλια:

42. Στις διεθνείς συναλλαγές είναι σημαντικό να επιλέγουν τα μέρη στη σύμβασή τους τους κανόνες δικαίου που διέπουν τη σύμβαση και οποιεσδήποτε επακόλουθες διαφορές (το «ουσιαστικό δίκαιο»).
43. Η επιλογή ουσιαστικού δικαίου πρέπει να γίνεται σε ξεχωριστή από τη ρήτρα διαιτησίας ρήτρα ή πρέπει να αναφέρεται μαζί με τη διαιτησία σε μία ρήτρα που να καθιστά σαφές ότι η ρήτρα επιτελεί διπλό σκοπό, π.χ. η ρήτρα να τιτλοφορείται «Εφαρμοστέο Δίκαιο και Διαιτησία [ή Επίλυση των Διαφορών].» Ο λόγος είναι ότι μπορεί να προκύψουν ζητήματα ουσιαστικού δικαίου κατά την εκτέλεση της σύμβασης ανεξάρτητα από οποιαδήποτε διαιτητική διαφορά.
44. Επιλέγοντας το ουσιαστικό δίκαιο, τα μέρη δεν επιλέγουν το δικονομικό δίκαιο ή το δίκαιο της διαιτησίας. Τέτοιο δίκαιο, ελλείψει αντίθετης συμφωνίας, είναι κανονικά αυτό του τόπου της διαιτησίας (βλ. παράγραφο 21 παραπάνω).

Παρόλο που τα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν διαφορετικά, είναι σπάνιο να συνιστάται κάτι τέτοιο.

45. Μερικές φορές τα μέρη δεν επιλέγουν ένα εθνικό σύστημα δικαίου ως ουσιαστικό δίκαιο. Αντί γι' αυτό, επιλέγουν τη *lex mercatoria* ή άλλους μη εθνικούς κανόνες δικαίου. Σε άλλες περιπτώσεις δίνουν την εξουσία στο διαιτητικό δικαστήριο να λύσει τη διαφορά με βάση κανόνες επιείκειας και χρηστότητας (*ex aequo et bono*). Πρέπει να προσέξει κανείς πριν από τέτοιες επιλογές. Παρόλο που είναι κατάλληλες σε ορισμένες περιπτώσεις (π.χ. όταν τα μέρη δεν μπορούν να συμφωνήσουν σε ένα εθνικό δίκαιο), μπορούν να δημιουργήσουν δυσκολίες λόγω της σχετικής αβεβαιότητας ως προς το περιεχόμενό τους ή της επίδρασής τους στο αποτέλεσμα. Καθώς είναι δύσκολο να εξακριβωθούν εκ των προτέρων οι κανόνες που τελικά θα εφαρμοσθούν από τους διαιτητές όταν τα μέρη επιλέγουν αυτές τις εναλλακτικές λύσεις αντί εθνικών δικαίων, η επίλυση των διαφορών μπορεί να καταστεί πιο περίπλοκη, απροσδιόριστη και ακριβή.

Συνιστώμενη Ρήτρα:

46. Η ακόλουθη ρήτρα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την επιλογή του ουσιαστικού δικαίου:

Αυτή η σύμβαση διέπεται από, και όλες οι διαφορές που προκύπτουν από αυτήν ή σε σχέση με αυτήν θα επιλύονται σύμφωνα με, [επιλεγμένο δίκαιο ή επιλεγμένοι κανόνες δικαίου].

III. Κατευθυντήριες Γραμμές Σύνταξης Προαιρετικών Στοιχείων

47. Δεδομένου ότι η διαιτησία είναι αντικείμενο συμφωνίας, τα συμβαλλόμενα μέρη έχουν τη δυνατότητα στη ρήτρα διαιτησίας να προσαρμόζουν τη διαδικασία στις ειδικές τους ανάγκες. Υπάρχουν πολλές επιλογές τις οποίες τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν να εξετάσουν. Αυτό το κεφάλαιο παραθέτει και σχολιάζει τις λίγες επιλογές που τα μέρη *πρέπει* να εξετάσουν κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων μιας διαιτητικής ρήτρας. Με το να παραθέτουν αυτές τις επιλογές, οι παρούσες Κατευθυντήριες

Γραμμές δεν προτείνουν ότι είναι ανάγκη να περιληφθούν αυτά τα προαιρετικά στοιχεία σε μια ρήτρα διαιτησίας.

Επιλογή 1: Η εξουσία του διαιτητικού δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων αναφορικά με προσωρινά και ασφαλιστικά μέτρα.

Σχόλια:

48. Σπάνια είναι αναγκαίο να προβλέπεται στη ρήτρα διαιτησίας ότι το διαιτητικό δικαστήριο ή τα εθνικά δικαστήρια ή και τα δύο έχουν την εξουσία να διατάσσουν προσωρινά και ασφαλιστικά μέτρα εκκρεμούσης της απόφασης επί της ουσίας. Το διαιτητικό δικαστήριο και τα εθνικά δικαστήρια έχουν συνήθως την εξουσία να διατάσσουν τέτοια μέτρα, υπό διάφορες προϋποθέσεις, ακόμη και όταν η ρήτρα διαιτησίας δεν αναφέρει τίποτα σχετικά. Η εξουσία του διαιτητικού δικαστηρίου στηρίζεται στους κανόνες διαιτησίας και στο σχετικό δίκαιο της διαιτησίας. Η εξουσία των εθνικών δικαστηρίων στηρίζεται στο σχετικό δίκαιο διαιτησίας.
49. Όταν, ωστόσο, το δίκαιο που διέπει τη διαιτησία περιορίζει τη δυνατότητα διαταγής προσωρινών ή ασφαλιστικών μέτρων ή όταν η δυνατότητα προσωρινών και ασφαλιστικών μέτρων έχει ιδιαίτερη σημασία (π.χ. επειδή εμπλέκονται εμπορικά μυστικά ή άλλες εμπιστευτικές πληροφορίες), τα μέρη μπορεί να θέλουν να προβλέψουν ρητά στη ρήτρα διαιτησίας την εξουσία του διαιτητικού δικαστηρίου και των εθνικών δικαστηρίων.
50. Όταν η δυνατότητα διαταγής προσωρινών και ασφαλιστικών μέτρων έχει ιδιαίτερη σημασία, τα μέρη μπορεί επίσης να θέλουν να τροποποιήσουν περιοριστικές προβλέψεις των εφαρμοστέων κανόνων διαιτησίας. Για παράδειγμα, ορισμένοι κανόνες θεσμικής διαιτησίας περιορίζουν το δικαίωμα των μερών να υποβάλουν αίτηση για προσωρινά και ασφαλιστικά μέτρα στα εθνικά δικαστήρια μετά τον διορισμό του διαιτητικού δικαστηρίου. Σύμφωνα με άλλους κανόνες διαιτησίας, το διαιτητικό δικαστήριο έχει την εξουσία να διατάξει προσωρινά και ασφαλιστικά μέτρα σε σχέση με το «αντικείμενο της

διαφοράς», κάτι που αφήνει ασαφές το εάν το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να διατάξει μέτρα για τη διασφάλιση της θέσης των μερών (π.χ. δικαστική εντολή, εγγύηση για τα έξοδα διαιτησίας) ή την ακεραιότητα της διαιτητικής διαδικασίας (π.χ. δικαστικές εντολές μη μεταβολής μιας κατάστασης, απαγορεύσεις άσκησης αγωγής).

Συνιστώμενες Ρήτρες:

51. Η ρήτρα που ακολουθεί μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να προβλέψει ρητά την εξουσία του διαιτητικού δικαστηρίου σε σχέση με προσωρινά και ασφαλιστικά μέτρα:

Εκτός αν περιορίζεται ειδικά κατά διαφορετικό τρόπο σε αυτήν τη σύμβαση, το διαιτητικό δικαστήριο θα έχει την εξουσία να διατάξει οποιαδήποτε μέτρα ή ρύθμιση κατάστασης που θεωρεί κατάλληλα, είτε αυτά είναι προσωρινά είτε οριστικά, συμπεριλαμβανομένων όχι όμως περιοριστικά ασφαλιστικών μέτρων και δικαστικών εντολών, και οποιαδήποτε τέτοιου είδους μέτρα τα οποία διατάσσονται από το διαιτητικό δικαστήριο θα θεωρούνται, στον βαθμό που επιτρέπεται από το εφαρμοστέο δίκαιο, ως τελειωτική διαιτητική απόφαση ως προς το αντικείμενο των μέτρων και θα είναι εκτελεστή ως τέτοια.

52. Η ακόλουθη ρήτρα μπορεί να προστεθεί στην παραπάνω ρήτρα, ή να χρησιμοποιηθεί ανεξάρτητα, προκειμένου να διευκρινίσει ότι η προσφυγή στα δικαστήρια για προσωρινά και ασφαλιστικά μέτρα δεν αποκλείεται από τη συμφωνία διαιτησίας:

Κάθε μέρος διατηρεί το δικαίωμα να υποβάλει αίτηση σε κάθε αρμόδιο δικαστήριο για προσωρινά ή/και ασφαλιστικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων προ της διαιτησίας κατασχέσεων ή δικαστικών εντολών, και οποιαδήποτε τέτοιου είδους αίτηση δε θα θεωρείται ως αντίθετη με τη συμφωνία διαιτησίας ή ως παραίτηση από το δικαίωμα προσφυγής σε διαιτησία.

53. Η ακόλουθη ρήτρα μπορεί να προστεθεί στην παραπάνω συνιστώμενη ρήτρα της παραγράφου 51, ή να χρησιμοποιηθεί ανεξάρτητα, για να περιορίσει το δικαίωμα των μερών να προσφύγουν στα δικαστήρια για προσωρινά και ασφαλιστικά μέτρα αφότου το διαιτητικό δικαστήριο έχει συγκροτηθεί σε σώμα:

Κάθε μέρος διατηρεί το δικαίωμα να υποβάλει αίτηση σε κάθε αρμόδιο δικαστήριο για προσωρινά ή/και ασφαλιστικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων προ της διαιτησίας κατασχέσεων ή δικαστικών εντολών, και οποιαδήποτε τέτοιου είδους αίτηση δε θα θεωρείται ως αντίθετη με τη συμφωνία διαιτησίας ή ως παραίτηση από το δικαίωμα προσφυγής σε διαιτησία, υπό τον όρο εντούτοις, ότι μετά τη συγκρότηση του διαιτητικού δικαστηρίου, το διαιτητικό δικαστήριο θα έχει μόνο αυτό δικαιοδοσία να εξετάσει αιτήσεις για προσωρινά ή/και ασφαλιστικά μέτρα, και οποιαδήποτε τέτοιου είδους μέτρα διατασσόμενα από το διαιτητικό δικαστήριο θα μπορούν να κηρυχθούν συγκεκριμένα εκτελεστά από οποιοδήποτε αρμόδιο δικαστήριο.

54. Εάν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, τα μέρη θεωρήσουν ότι μπορεί να χρειαστεί *ex parte* προσωρινό μέτρο του διαιτητικού δικαστηρίου, πρέπει να το αναφέρουν ειδικά και να τροποποιήσουν τη συνιστώμενη ρήτρα στην παραπάνω παράγραφο 51, προσθέτοντας «(συμπεριλαμβανομένου *ex parte*)» μετά τη λέξη «προσωρινό». Ωστόσο, ακόμη και με αυτήν την προσθήκη, *ex parte* μέτρα διατασσόμενα από το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να μην είναι εκτελεστά βάσει του δικαίου διαιτησίας που εφαρμόζεται σχετικά.

Επιλογή 2: Προσκόμιση εγγράφων.

Σχόλια:

55. Αν και η έκταση προσκόμισης εγγράφων και ανταλλαγής πληροφοριών στη διεθνή διαιτησία διαφέρει από υπόθεση σε υπόθεση και από διαιτητή σε διαιτητή, απαιτείται συνήθως από τα

μέρη να προσκομίσουν συγκεκριμένα έγγραφα (συμπεριλαμβανομένων εσωτερικών εγγράφων) τα οποία έχει δειχθεί ότι είναι σχετικά και ουσιώδη ως προς τη διαφορά. Αλλά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της «discovery» σύμφωνα με ορισμένα δίκαια, όπως οι καταθέσεις και οι ανακρίσεις, κανονικά απουσιάζουν. Ο ΔΔΣ έχει αναπτύξει ένα σύνολο κανόνων, τους Κανόνες του ΔΔΣ για τη Διεξαγωγή Αποδείξεων στη Διεθνή Διαιτησία (οι «Κανόνες ΔΔΣ»), που προορίζονται στο να αντικατοπτρίσουν αυτήν την καθιερωμένη πρακτική. Αυτοί οι κανόνες, που εξετάζουν την προσκόμιση τόσο εγγράφων σε χαρτί όσο και ηλεκτρονικά αποθηκευμένων πληροφοριών, χρησιμοποιούνται συχνά για καθοδήγηση από διεθνή διαιτητικά δικαστήρια, ρητά ή σιωπηρά.

56. Τα μέρη έχουν τρεις κύριες επιλογές σχετικά με την προσκόμιση πληροφοριών ή εγγράφων. Μπορούν να μην αναφέρουν τίποτα σχετικά με αυτό το θέμα και να επαναπαυθούν στις ελλείψεις σχετικής συμφωνίας διατάξεις του δικαίου που διέπει τη διαιτησία, οι οποίες συνήθως αφήνουν το ζήτημα στη διακριτική ευχέρεια των διαιτητών. Μπορούν να ακολουθήσουν τους Κανόνες του ΔΔΣ. Μπορούν να θέσουν τα δικά τους πρότυπα (λαμβάνοντας υπόψη ότι η εκτεταμένη προσκόμιση εγγράφων είναι πιθανόν να έχει σημαντική επίδραση στη διάρκεια και το κόστος της διαδικασίας).
57. Μια δυσκολία που μπορεί να προκύψει στο πλαίσιο της προσκόμισης εγγράφων στη διεθνή διαιτησία είναι το ζήτημα των κανόνων που πρέπει να εφαρμοστούν σχετικά με το εάν κάποια έγγραφα εξαιρούνται της προσκόμισης λόγω απορρήτου. Στη σπάνια περίπτωση που τα συμβαλλόμενα μέρη είναι σε θέση να προβλέψουν κατά τον χρόνο σύνταξης της σύμβασης ότι μπορεί να ανακύψουν ζητήματα απορρήτου και ότι μπορεί αυτά να έχουν συνέπειες, τα μέρη μπορεί να θελήσουν να προσδιορίσουν στη ρήτρα διαιτησίας τους τις αρχές οι οποίες θα διέπουν όλα αυτά τα ζητήματα. Το άρθρο 9 των Κανόνων του ΔΔΣ παρέχει καθοδήγηση σε σχέση με αυτό το θέμα.

Συνιστώμενες Ρήτρες:

58. Η ακόλουθη ρήτρα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ενσωματώσει τους Κανόνες του ΔΔΣ είτε ως υποχρεωτικό πρότυπο είτε, εναλλακτικά, μόνο για σκοπούς καθοδήγησης:

[Επιπλέον της εξουσίας που έχει δοθεί στο διαιτητικό δικαστήριο από τους [κανόνες διαιτησίας]], το διαιτητικό δικαστήριο θα έχει την εξουσία να διατάσσει την προσκόμιση εγγράφων [σύμφωνα με] [καθοδηγούμενο από] τους Κανόνες του ΔΔΣ για τη Διεξαγωγή Αποδείξεων στη Διεθνή Διαιτησία [όπως αυτοί ισχύουν κατά την ημερομηνία αυτής της σύμβασης/της έναρξης της διαιτησίας].

59. Η ακόλουθη ρήτρα μπορεί να χρησιμοποιηθεί εάν τα μέρη επιθυμούν να προσδιορίσουν τις αρχές που θα διέπουν ζητήματα απορρήτου σε σχέση με την κοινοποίηση εγγράφων:

Όλοι οι ισχυρισμοί σχετικά με το εάν ένα έγγραφο ή μια επικοινωνία είναι απόρρητα και, συνεπώς, εξαιρούνται από προσκόμιση στη διαιτησία, θα επιλύονται από το διαιτητικό δικαστήριο σύμφωνα με το Άρθρο 9 των Κανόνων του ΔΔΣ για τη Διεξαγωγή Αποδείξεων στη Διεθνή Διαιτησία.

Επιλογή 3: Ζητήματα εμπιστευτικότητας.

Σχόλια:

60. Τα μέρη συχνά πιστεύουν ότι η διαιτητική διαδικασία είναι εμπιστευτική. Αν και η διαιτησία είναι ιδιωτική, σύμφωνα με πολλά κρατικά δικαστήρια τα μέρη δεν έχουν καμία υποχρέωση να διατηρούν εμπιστευτική την ύπαρξη ή το περιεχόμενο της διαιτητικής διαδικασίας. Λίγες εθνικές νομοθεσίες ή κανόνες διαιτησίας επιβάλλουν στα μέρη υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας. Όταν μια γενική υποχρέωση αναγνωρίζεται, συχνά υπόκειται σε εξαιρέσεις.
61. Τα μέρη που απασχολεί η εμπιστευτικότητα πρέπει, λοιπόν, να προβλέψουν αυτό το ζήτημα στη ρήτρα διαιτησίας τους. Κάνοντάς το αυτό, τα μέρη πρέπει να αποφύγουν απόλυτους όρους καθώς η κοινοποίηση μπορεί να απαιτείται από

το νόμο για να προστατευθεί ή να ασκηθεί ένα νόμιμο δικαίωμα ή για να κηρυχθεί εκτελεστή ή αμφισβητηθεί μια απόφαση σε μεταγενέστερες δικαστικές διαδικασίες. Τα μέρη πρέπει επίσης να προβλέψουν ότι η προετοιμασία των απαιτήσεών τους, της άμυνάς τους και των ανταπαιτήσεών τους μπορεί να απαιτεί την κοινοποίηση εμπιστευτικών πληροφοριών σε πρόσωπα που δεν είναι μέρη στη διαιτησία (μάρτυρες και εμπειρογνώμονες).

62. Αντίθετα, δεδομένης της κοινής πεποίθησης ότι η διαιτητική διαδικασία είναι εμπιστευτική, όταν τα μέρη δεν επιθυμούν να δεσμευθούν από οποιεσδήποτε υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας, πρέπει να το δηλώσουν αυτό ρητά στη ρήτρα διαιτησίας τους.

Συνιστώμενες Ρήτρες:

63. Κάποιοι κανόνες διαιτησίας θέτουν υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας, και τα μέρη θα επιβάλουν αντίστοιχα αυτές τις υποχρεώσεις στους εαυτούς τους εάν συμφωνήσουν να προχωρήσουν σε διαιτησία σύμφωνα με αυτούς τους κανόνες.
64. Η ακόλουθη ρήτρα επιβάλλει στα μέρη υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας:

Η ύπαρξη και το περιεχόμενο της διαιτητικής διαδικασίας και οποιεσδήποτε ειδικές αποφάσεις ή η διαιτητική απόφαση θα τηρούνται εμπιστευτικά από τα μέρη και από τα μέλη του διαιτητικού δικαστηρίου εκτός (i) εάν και στον βαθμό που η κοινοποίηση μπορεί να απαιτείται από ένα μέρος προκειμένου να εκπληρώσει κάποιο νομικό καθήκον, να προστατεύσει ή να ασκήσει ένα νόμιμο δικαίωμα, ή να εκτελέσει ή προσβάλει μια απόφαση σε καλή τη πίστη νομικές διαδικασίες ενώπιον ενός εθνικού δικαστηρίου ή άλλης δικαστικής αρχής, (ii) εάν υπάρχει συναίνεση όλων των μερών, (iii) εάν είναι αναγκαίο για την προετοιμασία ή παρουσίαση μιας απαίτησης ή άμυνας σε αυτήν τη διαιτησία, (iv) εάν η πληροφορία αποτελεί ήδη κοινό κτήμα από αιτία άλλη από την παραβίαση αυτής της ρήτρας, ή (v) εάν το διατάξει το διαιτητικό

δικαστήριο έπειτα από αίτηση κάποιου μέρους.

65. Η ακόλουθη ρήτρα μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην περίπτωση που τα μέρη δεν επιθυμούν να δεσμευθούν από οποιαδήποτε υποχρέωση εμπιστευτικότητας:

Τα μέρη δεν θα υπόκεινται σε καμία υποχρέωση εμπιστευτικότητας όσον αφορά στην παρούσα διαιτησία, εκτός εάν η εμπιστευτικότητα επιβάλλεται από διατάξεις αναγκαστικού δικαίου.

Επιλογή 4: Καταμερισμός εξόδων και αμοιβών.

Σχόλια:

66. Τα έξοδα (π.χ. οι αμοιβές και τα έξοδα των διαιτητών και – όταν εφαρμόζονται – οι αμοιβές των οργανισμών διαιτησίας) καθώς και οι αμοιβές των δικηγόρων μπορεί να είναι σημαντικά στη διεθνή διαιτησία. Σπάνια μπορεί κανείς να προβλέψει κατά ποιον τρόπο το διαιτητικό δικαστήριο θα καταμερίσει – αν αποφασίσει να τα καταμερίσει – αυτά τα έξοδα και τις αμοιβές στο τέλος της διαδικασίας. Οι εθνικές προσεγγίσεις του θέματος διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό (από την έλλειψη κάθε καταμερισμού έως την πλήρη είσπραξη των εξόδων από το μέρος που επικράτησε), και οι διαιτητές έχουν ευρεία διακριτική ευχέρεια ως προς αυτό το ζήτημα.
67. Δεδομένων αυτών των αβεβαιοτήτων, τα μέρη μπορεί να επιθυμούν να προβλέψουν το ζήτημα των εξόδων και των αμοιβών στη ρήτρα διαιτησίας τους (λαμβάνοντας υπόψη ότι τέτοιου είδους προβλέψεις μπορεί να μην είναι εκτελεστές σύμφωνα με ορισμένα δίκαια). Τα μέρη έχουν αρκετές επιλογές. Μπορούν απλά να επιβεβαιώσουν ότι οι διαιτητές μπορούν να καταμερίσουν τα έξοδα και τις αμοιβές κατά την κρίση τους. Μπορούν να προβλέψουν ότι οι διαιτητές δεν θα κάνουν κανέναν καταμερισμό των εξόδων και των αμοιβών. Μπορούν να προσπαθήσουν να εξασφαλίσουν ότι τα έξοδα και οι αμοιβές θα επιδικασθούν στον «νικητή» ή «το μέρος που επικράτησε» επί της ουσίας, ή ότι οι διαιτητές θα κατανεύμουν τα έξοδα και τις αμοιβές κατ' αναλογία της επιτυχίας ή της

αποτυχίας των μερών. Τα μέρη πρέπει να αποφύγουν απόλυτες διατυπώσεις («πρέπει να») κατά τη σύνταξη μιας τέτοιας ρήτρας, καθώς ο προσδιορισμός του «νικητή» ή του «μέρους που επικράτησε» μπορεί να είναι δύσκολος, και η ρήτρα μπορεί να περιορίσει χωρίς πραγματική ανάγκη τους διαιτητές σε έναν τρόπο καταμερισμού των εξόδων και αμοιβών.

68. Μπορεί επίσης τα μέρη να επιθυμούν να εξετάσουν το εάν θα επιτρέπεται η χορήγηση αποζημίωσης για τον χρόνο που αφιέρωσαν στη διαιτησία η διοίκηση, οι εσωτερικοί νομικοί σύμβουλοι, οι εμπειρογνώμονες και μάρτυρες, καθώς αυτό το ζήτημα είναι συχνά αβέβαιο στη διεθνή διαιτησία.

Συνιστώμενες Ρήτρες:

69. Η ακόλουθη ρήτρα μπορεί να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι οι διαιτητές έχουν τη διακριτική ευχέρεια να καταμερίσουν τόσο τα έξοδα όσο και τις αμοιβές (ή για να επικυρωθεί αυτή η διακριτική ευχέρεια, εάν οι επιλεγμένοι κανόνες διαιτησίας περιλαμβάνουν διάταξη με αυτόν το σκοπό):

Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να περιλάβει στην απόφασή του την επιδίκαση σε οποιοδήποτε μέρος, αυτών των αμοιβών και των εξόδων, συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών των δικηγόρων [και του κόστους και των εξόδων της διοίκησης, των εσωτερικών νομικών συμβούλων, των εμπειρογνομόνων και μαρτύρων] κατά τον τρόπο που το διαιτητικό δικαστήριο θα κρίνει εύλογο.

70. Η ακόλουθη ρήτρα προβλέπει την επιδίκαση εξόδων και αμοιβών στο μέρος «που επικράτησε»:

Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να επιδικάσει τις αμοιβές και τα έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών των δικηγόρων, στο μέρος που επικράτησε, εάν υπάρχει, και κατά τον τρόπο που θα κρίνει το διαιτητικό δικαστήριο κατά τη διακριτική του ευχέρεια.

71. Η ακόλουθη ρήτρα προβλέπει καταμερισμό των

εξόδων και αμοιβών κατ' αναλογία της επιτυχίας:

Το διαιτητικό δικαστήριο μπορεί να περιλάβει στην απόφασή του καταμερισμό αυτών των αμοιβών και εξόδων σε οποιοδήποτε μέρος, συμπεριλαμβανομένων των αμοιβών των δικηγόρων [και του κόστους και των εξόδων της διοίκησης, των εσωτερικών νομικών συμβούλων, των εμπειρογνομόνων και των μαρτύρων], κατά τον τρόπο που το διαιτητικό δικαστήριο θα κρίνει εύλογο. Κατά τον καταμερισμό αυτόν, το διαιτητικό δικαστήριο θα εξετάσει τη σχετική επιτυχία των μερών ως προς τις απαιτήσεις, ανταπαιτήσεις και άμυνές τους.

72. Η ακόλουθη ρήτρα μπορεί να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι οι διαιτητές δεν θα καταμερίσουν τα έξοδα και τις αμοιβές:

Όλες οι αμοιβές και τα έξοδα του διαιτητικού δικαστηρίου [και του οργανισμού διαιτησίας] θα βαρύνουν εξίσου τα μέρη. Κάθε μέρος θα αναλάβει όλες τις αμοιβές και τα έξοδα (συμπεριλαμβανομένων αυτών των δικών του δικηγόρων, εμπειρογνομόνων και μαρτύρων) που απαιτούνται για την προετοιμασία και παρουσίαση των θέσεών του.

Επιλογή 5: Απαιτούμενα προσόντα των διαιτητών.

Σχόλια:

73. Ένα πλεονέκτημα της διαιτησίας, σε σύγκριση με τις διαδικασίες ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, είναι το γεγονός ότι τα μέρη επιλέγουν τους διαιτητές και μπορούν επομένως να επιλέξουν άτομα με εμπειρία ή γνώσεις σχετικές με τη διαφορά τους.
74. Εντούτοις, δεν ενδείκνυται συνήθως να προσδιορίζονται στη ρήτρα διαιτησίας τα προσόντα που απαιτείται να έχουν οι διαιτητές. Τα μέρη βρίσκονται κανονικά σε καλύτερη θέση κατά τον χρόνο της διαφοράς για να κρίνουν εάν είναι απαραίτητες κάποιες ειδικές γνώσεις και

εάν ναι, τι είδους, και το κάθε μέρος είναι τότε ελεύθερο να διορίσει διαιτητή με τα επιθυμητά προσόντα. Το να προσδιορίζονται τα απαιτούμενα προσόντα στη ρήτρα διαιτησίας μπορεί επίσης να μειώσει δραστικά τον αριθμό των διαθέσιμων διαιτητών. Επιπλέον, με σκοπό την καθυστέρηση της διαδικασίας, ένα μέρος μπορεί να αμφισβητήσει τους διαιτητές βασιζόμενο στα απαιτούμενα προσόντα.

75. Εάν παρ' όλα αυτά τα μέρη επιθυμούν να προσδιορίσουν αυτά τα προσόντα στη ρήτρα διαιτησίας, πρέπει να αποφύγουν υπερβολικά ειδικά προσόντα, καθώς η συμφωνία διαιτησίας μπορεί να καταστεί ανεφάρμοστη εάν, όταν γεννηθεί η διαφορά, τα μέρη δεν είναι σε θέση να εντοπίσουν κατάλληλους υποψηφίους οι οποίοι και να διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα και να είναι διαθέσιμοι να ενεργήσουν ως διαιτητές.
76. Τα μέρη ορίζουν μερικές φορές ότι ο μοναδικός διαιτητής ή, στην περίπτωση τριμελούς δικαστηρίου, ο προεδρεύων διαιτητής, δεν θα έχει ίδια ιθαγένεια με κάποιο από τα μέρη. Στη θεσμική διαιτησία, τέτοια απαιτούμενη προϋπόθεση είναι συχνά περιττή καθώς οι οργανισμοί διαιτησίας εφαρμόζουν κανονικά αυτήν την πρακτική όταν προβαίνουν σε διορισμούς. Στην *ad hoc* διαιτησία, ωστόσο, τα μέρη μπορεί να θέλουν να το ορίσουν αυτό στη ρήτρα διαιτησίας τους.

Συνιστώμενες Ρήτρες:

77. Τα προσόντα των διαιτητών μπορούν να προσδιοριστούν προσθέτοντας τα ακόλουθα στη ρήτρα διαιτησίας:

[Κάθε διαιτητής][Ο προεδρεύων διαιτητής] θα είναι [δικηγόρος / λογιστής].

Ή

[Κάθε διαιτητής][Ο προεδρεύων διαιτητής] θα έχει εμπειρία σε [συγκεκριμένη βιομηχανία].

Ή

[Οι διαιτητές][Ο προεδρεύων διαιτητής] δεν θα έχει την ίδια ιθαγένεια με κάποιο

από τα μέρη.

Επιλογή 6: Προθεσμίες.

Σχόλια:

78. Τα μέρη προσπαθούν μερικές φορές να εξοικονομήσουν έξοδα και χρόνο προβλέποντας στη ρήτρα διαιτησίας ότι η απόφαση θα πρέπει να εκδοθεί εντός ορισμένης προθεσμίας από την έναρξη της διαιτησίας (μια διαδικασία γνωστή ως «fast-tracking»). Η διαδικασία αυτή μπορεί να εξοικονομήσει έξοδα, αλλά τα μέρη σπάνια μπορούν να ξέρον κατά τον χρόνο της σύνταξης της ρήτρας διαιτησίας εάν κάθε διαφορά που μπορεί να προκύψει από τη σύμβαση είναι κατάλληλη για επίλυση εντός της ορισμένης προθεσμίας. Μια απόφαση που δεν εκδίδεται εντός της ορισμένης προθεσμίας μπορεί να μην είναι εκτελεστή ή να προκαλέσει μη αναγκαίες προσφυγές.
79. Εάν, παρά αυτές τις εκτιμήσεις, τα μέρη επιθυμούν να θέσουν προθεσμίες στη ρήτρα διαιτησίας, θα πρέπει να επιτρέπεται στο δικαστήριο να επεκτείνει αυτές τις προθεσμίες ώστε να αποφεύγεται ο κίνδυνος μιας μη εκτελεστής απόφασης.

Συνιστώμενες Ρήτρες:

80. Η ακόλουθη ρήτρα μπορεί να χρησιμοποιηθεί προκειμένου να θέσει προθεσμίες:

Η απόφαση πρέπει να εκδοθεί μέσα σε [...] μήνες από τον διορισμό του [μοναδικού διαιτητή] [του προεδρεύοντος διαιτητή], εκτός εάν το διαιτητικό δικαστήριο κρίνει, με αιτιολογημένη απόφαση, ότι λόγος απονομής δικαιοσύνης ή το περίπλοκο της υπόθεσης απαιτούν την επέκταση της προθεσμίας.

Επιλογή 7: Ο τελειωτικός χαρακτήρας της διαιτησίας.

Σχόλια:

81. Ένα πλεονέκτημα της διαιτησίας είναι ότι οι διαιτητικές αποφάσεις είναι τελειωτικές και δεν υπόκεινται σε έφεση. Στα περισσότερα δίκαια, οι αποφάσεις μπορούν να γίνουν αντικείμενο

προσφυγής μόνο λόγω έλλειψης δικαιοδοσίας, σοβαρών δικονομικών ελαττωμάτων ή αδικίας, και δεν μπορούν να επανεξετάζονται επί της ουσίας. Οι περισσότεροι κανόνες διαιτησίας ενισχύουν τον τελειωτικό χαρακτήρα της διαιτησίας προβλέποντας ότι οι αποφάσεις είναι τελειωτικές και ότι τα μέρη παραιτούνται από οποιαδήποτε προσφυγή κατ' αυτών.

82. Όταν στη ρήτρα διαιτησίας δεν ενσωματώνεται ένα σύνολο κανόνων διαιτησίας, ή όταν οι ενσωματωμένοι κανόνες δεν περιλαμβάνουν διατύπωση ως προς τον τελειωτικό χαρακτήρα και την παραίτηση από προσφυγές, είναι σκόπιμο να ορίζεται στη ρήτρα διαιτησίας ότι οι αποφάσεις είναι τελειωτικές και δεν υπόκεινται σε προσφυγές. Ακόμη και όταν κανόνες διαιτησίας που περιέχουν τέτοια διατύπωση έχουν ενσωματωθεί από τα μέρη, μπορεί και πάλι να ενδείκνυται η επανάληψη αυτής της διατύπωσης στη ρήτρα διαιτησίας εάν τα μέρη προβλέπουν ότι μπορεί να χρειαστεί να κηρυχθεί εκτελεστή η απόφαση ή άλλως να ελεγχθεί από εθνικά δικαστήρια που αντιμετωπίζουν τη διαιτησία με επιφύλαξη. Όταν τα μέρη προσθέτουν στη ρήτρα διαιτησίας παραίτηση από προσφυγές, πρέπει να εξετάζουν το δικαιο της έδρας της διαιτησίας για να διαπιστώσουν το εύρος της παραίτησης και τη διατύπωση που απαιτείται βάσει της *lex arbitri*.
83. Τα μέρη μπαίνουν μερικές φορές στον πειρασμό να επεκτείνουν το πεδίο του δικαστικού ελέγχου, επιτρέποντας, για παράδειγμα, την επανεξέταση της ουσίας. Σπάνια ενδείκνυται και συχνά δεν επιτρέπεται στα μέρη να κάνουν κάτι τέτοιο. Εάν τα μέρη παρ' όλα αυτά επιθυμούν να επεκτείνουν το πεδίο του δικαστικού ελέγχου, πρέπει να αναζητείται η συμβουλή ειδικού και πρέπει να εξετάζεται προσεκτικά το δικαιο του τόπου της διαιτησίας.

Συνιστώμενες Ρήτρες:

84. Όταν τα μέρη επιθυμούν να δώσουν έμφαση στον τελειωτικό χαρακτήρα της διαιτησίας και να παραιτηθούν από κάθε προσφυγή κατά της απόφασης, η ακόλουθη διατύπωση μπορεί να προστεθεί στη ρήτρα διαιτησίας, η οποία θα υπόκειται σε οποιαδήποτε προϋπόθεση

επιβάλλεται από την *lex arbitri*:

Οποιαδήποτε διαιτητική απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου θα είναι τελειωτική και δεσμευτική για τα μέρη. Τα μέρη δεσμεύονται να συμμορφωθούν πλήρως και αμέσως με οποιαδήποτε διαιτητική απόφαση χωρίς καθυστέρηση, και θα θεωρείται ότι έχουν παραιτηθεί από το δικαίωμά τους για την άσκηση οποιασδήποτε προσφυγής στον βαθμό που μια τέτοια παραίτηση μπορεί να γίνει εγκύρως.

85. Στην εξαιρετική περίπτωση που τα μέρη επιθυμούν να επεκτείνουν το πεδίο του δικαστικού ελέγχου και να επιτρέψουν προσφυγές επί της ουσίας, τα μέρη πρέπει να ζητήσουν συμβουλή σχετικά με την εξουσία τους να προβούν σε τέτοια ενέργεια κατά το αρμόδιο εθνικό δικαστήριο. Όπου μια τέτοια ρήτρα θα ήταν εκτελεστή, τα μέρη μπορούν να σκεφτούν αν θα περιλάβουν την ακόλουθη πρόταση:

Τα μέρη θα έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν τη δικαστική επανεξέταση της διαιτητικής απόφασης στα δικαστήρια του [επιλεγμένο κράτος] σύμφωνα με το πρότυπο δευτεροβάθμιου ελέγχου των αποφάσεων πρωτοβάθμιων δικαστηρίων αυτού του κράτους.

IV. Κατευθυντήριες Γραμμές Σύνταξης για Ρήτρες Διαδοχικών Διαδικασιών Επίλυσης Διαφορών

86. Είναι σύνηθες για τις ρήτρες επίλυσης των διαφορών σε διεθνείς συμβάσεις να προβλέπεται διαπραγμάτευση, διαμεσολάβηση ή κάποια άλλη μορφή εναλλακτικής επίλυσης διαφορών ως προκαταρκτικών βημάτων πριν από τη διαιτησία. Οι συμβάσεις κατασκευής έργου, για παράδειγμα, απαιτούν μερικές φορές να υποβάλλονται οι διαφορές σε μόνιμη επιτροπή διαφορών προτού να μπορούν να παραπεμφθούν σε διαιτησία. Αυτές οι ρήτρες, γνωστές ως ρήτρες διαδοχικών διαδικασιών, προκαλούν ειδικά θέματα σύνταξης.

Κατευθυντήρια Γραμμή Διαδοχικών Διαδικασιών 1:

Η ρήτρα πρέπει να καθορίζει μια προθεσμία για διαπραγμάτευση ή διαμεσολάβηση, ενεργοποιούμενη από ένα ορισμένο και αδιαμφισβήτητο γεγονός (π.χ. μια γραπτή αίτηση), μετά από την πάροδο της οποίας κάθε ένα από τα μέρη μπορεί να προσφύγει σε διαιτησία.

Σχόλια:

87. Μια ρήτρα διαδοχικών διαδικασιών που απαιτεί διαπραγμάτευση ή διαμεσολάβηση πριν από τη διαιτησία μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί αίρεση για τη διαιτησία. Προκειμένου να ελαχιστοποιηθεί ο κίνδυνος να χρησιμοποιήσει ένα μέρος τη διαπραγμάτευση ή τη διαμεσολάβηση με σκοπό να επιτύχει καθυστέρηση ή οποιοδήποτε άλλο πλεονέκτημα τακτικής, η ρήτρα πρέπει να ορίζει μια χρονική περίοδο μετά το πέρας της οποίας η διαφορά θα μπορεί να υποβληθεί σε διαιτησία, και αυτή η χρονική περίοδος πρέπει γενικά να είναι σύντομη. Όταν ορίζουν αυτήν την χρονική περίοδο, τα μέρη πρέπει να συνειδητοποιούν ότι το να ξεκινήσουν τη διαπραγμάτευση ή τη διαμεσολάβηση μπορεί να μην είναι αρκετό για την αναστολή της παραγραφής ή αποκλειστικών προθεσμιών.
88. Η χρονική περίοδος για διαπραγμάτευση ή διαμεσολάβηση πρέπει να ενεργοποιείται από ένα ορισμένο και αδιαμφισβήτητο γεγονός, μια γραπτή αίτηση για διαπραγμάτευση ή διαμεσολάβηση βάσει της ρήτρας ή τον διορισμό ενός διαμεσολαβητή. Δεν ενδείκνυται να ορίζεται το γενεσιουργό γεγονός με αναφορά σε μια γραπτή γνωστοποίηση της διαφοράς διότι μια απλή γραπτή ανταλλαγή επιστολών σχετικά με τη διαφορά θα μπορεί τότε να είναι αρκετή για να ενεργοποιηθεί η προθεσμία.

Συνιστώμενες Ρήτρες:

89. Βλέπε τις ρήτρες που συνιστώνται παρακάτω στις παραγράφους 94-96.

Κατευθυντήρια Γραμμή Διαδοχικών Διαδικασιών 2:
Η ρήτρα πρέπει να αποφεύγει την παγίδα να καθιστά τη διαιτησία επιτρεπτική και όχι υποχρεωτική.

Σχόλια:

90. Τα μέρη που συντάσσουν ρήτρες διαδοχικών διαδικασιών επίλυσης διαφορών συχνά αφήνουν από απροσεξία ασαφή την πρόθεσή τους να υποβάλουν σε διαιτησία διαφορές που δεν μπορούν να επιλυθούν με διαπραγμάτευση ή διαμεσολάβηση. Αυτό συμβαίνει όταν τα μέρη προβλέπουν ότι οι διαφορές που δεν επιλύονται με διαπραγμάτευση ή διαμεσολάβηση «μπορούν» να υποβληθούν σε διαιτησία.

Συνιστώμενες Ρήτρες:

91. Βλέπε τις ρήτρες που συνιστώνται παρακάτω στις παραγράφους 94-96.

Κατευθυντήρια Γραμμή Διαδοχικών Διαδικασιών 3:
Η ρήτρα πρέπει να ορίζει τις διαφορές προς υπαγωγή σε διαπραγμάτευση ή διαμεσολάβηση και σε διαιτησία με ταυτόσημους όρους.

Σχόλια:

92. Μερικές φορές, οι ρήτρες διαδοχικών διαδικασιών επίλυσης διαφορών δεν ορίζουν με ταυτόσημους όρους τις διαφορές που υπόκεινται σε διαπραγμάτευση ή διαμεσολάβηση ως πρώτο βήμα και αυτές που υπόκεινται σε διαιτησία. Τέτοιες ασάφειες μπορεί να υποδηλώνουν ότι ορισμένες διαφορές μπορούν να υποβληθούν σε διαιτησία αμέσως, χωρίς να παρεμβληθεί ως πρώτο βήμα η διαπραγμάτευση ή η διαμεσολάβηση.
93. Η ευρεία αναφορά σε «διαφορές» στις συνιστώμενες παρακάτω ρήτρες πρέπει να καλύπτει ανταπαιτήσεις. Αυτές οι ανταπαιτήσεις θα πρέπει συνεπώς να διέρχονται από τα διάφορα στάδια και δεν θα μπορούν να προβληθούν για πρώτη φορά στη διαιτησία. Εάν τα μέρη επιθυμούν να διατηρήσουν το δικαίωμά τους να προβάλουν ανταπαιτήσεις για πρώτη φορά στη διαιτησία, πρέπει να το ορίσουν αυτό στη ρήτρα διαιτησίας τους.

Συνιστώμενες Ρήτρες:

94. Η ακόλουθη ρήτρα προβλέπει υποχρεωτική διαπραγμάτευση ως πρώτο βήμα:

Τα μέρη θα προσπαθήσουν να επιλύσουν φιλικά μέσω διαπραγμάτευσης όλες τις διαφορές που προκύπτουν από ή σε σχέση

με αυτήν τη σύμβαση, συμπεριλαμβανομένων οποιωνδήποτε ζητημάτων σχετικά με την ύπαρξη, την ισχύ ή τη λήξη της. Οποιαδήποτε τέτοια διαφορά, η οποία παραμένει ανεπίλυτη έπειτα από [30] ημέρες από τότε που κάποιο από τα μέρη ζήτησε γραπτώς διαπραγμάτευση βάσει αυτής της ρήτρας ή μέσα σε άλλη τέτοια χρονική περίοδο που μπορεί να συμφωνήσουν γραπτώς τα μέρη, θα επιλύεται τελειωτικά βάσει [επιλεγμένο σύνολο διαιτητικών κανόνων] από [έναν ή τρεις] διαιτητή[ές] διοριζομένου[ων] σύμφωνα με αυτούς τους Κανόνες. Ο τόπος της διαιτησίας θα είναι [πόλη, χώρα]. Η γλώσσα της διαιτησίας θα είναι [...].

[Όλες οι επικοινωνίες κατά τη διάρκεια της διαπραγμάτευσης είναι εμπιστευτικές και θα θεωρείται ότι πραγματοποιούνται στο πλαίσιο διαπραγματεύσεων συμβιβασμού και φιλικού διακανονισμού για τους σκοπούς των εφαρμοστέων κανόνων αποδείξεως και οποιασδήποτε πρόσθετης προστασίας εμπιστευτικότητας και επαγγελματικού απορρήτου που προβλέπονται από το εφαρμοστέο δίκαιο.]

95. Η ακόλουθη ρήτρα προβλέπει την υποχρεωτική διαμεσολάβηση ως πρώτο βήμα:

Τα μέρη θα προσπαθήσουν να επιλύσουν φιλικά μέσω διαμεσολάβησης βάσει [επιλεγμένο σύνολο των κανόνων διαμεσολάβησης] όλες τις διαφορές που προκύπτουν από ή σε σχέση με αυτήν τη σύμβαση, συμπεριλαμβανομένων οποιωνδήποτε ζητημάτων σχετικών με την ύπαρξη, την ισχύ ή τη λήξη της. Οποιαδήποτε τέτοια διαφορά που δεν επιλύεται σύμφωνα με αυτούς τους Κανόνες εντός [45] ημερών από τον διορισμό διαμεσολαβητή ή εντός άλλης τέτοιας χρονικής περιόδου που μπορεί να συμφωνήσουν τα μέρη γραπτώς, θα επιλύεται τελειωτικά βάσει [επιλεγμένο σύνολο διαιτητικών κανόνων] από [έναν ή τρεις] διαιτητή[ές] διοριζομένου[ων]

σύμφωνα με αυτούς τους Κανόνες. Ο τόπος της διαιτησίας θα είναι [πόλη, χώρα]. Η γλώσσα της διαιτησίας θα είναι [...].

[Όλες οι επικοινωνίες κατά τη διάρκεια της διαμεσολάβησης είναι εμπιστευτικές και θα θεωρείται ότι πραγματοποιούνται στο πλαίσιο διαπραγματεύσεων συμβιβασμού και φιλικού διακανονισμού για τους σκοπούς των εφαρμοστέων κανόνων αποδείξεως και οποιασδήποτε πρόσθετης προστασίας εμπιστευτικότητας και επαγγελματικού απορρήτου που προβλέπονται από το εφαρμοστέο δίκαιο.]

96. Η ακόλουθη ρήτρα προβλέπει και υποχρεωτική διαπραγμάτευση και διαμεσολάβηση διαδοχικά πριν από τη διαιτησία:

Όλες οι διαφορές που προκύπτουν από ή σε σχέση με αυτήν τη σύμβαση, συμπεριλαμβανομένου οποιουδήποτε ζητήματος σχετικού με την ύπαρξη, την ισχύ ή τη λήξη της («Διαφορά»), θα επιλύονται σύμφωνα με τις παρακάτω οριζόμενες διαδικασίες, οι οποίες θα αποτελούν τις μόνες και αποκλειστικές διαδικασίες για την επίλυση οποιασδήποτε τέτοιας Διαφοράς.

(A) Διαπραγμάτευση

Τα μέρη θα προσπαθήσουν να επιλύσουν φιλικά οποιαδήποτε Διαφορά με διαπραγμάτευση μεταξύ των στελεχών που έχουν εξουσία για τη διευθέτηση της Διαφοράς [και τα οποία βρίσκονται σε υψηλότερο βαθμό στη διοίκηση από τα άτομα με άμεση ευθύνη για τη διαχείριση ή εκτέλεση αυτής της σύμβασης].

(B) Διαμεσολάβηση

Όποια Διαφορά δεν επιλύεται μέσω διαπραγμάτευσης σύμφωνα με την παράγραφο (A) εντός [30] ημερών από τότε που κάποιο από τα μέρη ζήτησε γραπτώς τη διαπραγμάτευση βάσει της παραγράφου (A) ή μέσα σε άλλη τέτοια χρονική περίοδο που μπορεί να

συμφωνήσουν γραπτώς τα μέρη, θα επιλύεται φιλικά μέσω διαμεσολάβησης βάσει [επιλεγμένο σύνολο κανόνων διαμεσολάβησης].

(Γ) Διαιτησία

Όποια Διαφορά δεν επιλύεται μέσω διαμεσολάβησης σύμφωνα με την παράγραφο (B) εντός [45] ημερών από τον διορισμό διαμεσολαβητή, ή εντός άλλης τέτοιας περιόδου που μπορεί να συμφωνήσουν γραπτώς τα μέρη, θα επιλύεται τελειωτικά βάσει [επιλεγμένο σύνολο κανόνων διαιτησίας] από [έναν ή τρεις] διαιτητή[ές] διοριζομένου[ων] σύμφωνα με αυτούς τους Κανόνες. Ο τόπος της διαιτησίας θα είναι [...]. Η γλώσσα της διαιτησίας θα είναι [...].

[Όλες οι επικοινωνίες κατά τη διάρκεια της διαπραγμάτευσης και της διαμεσολάβησης σύμφωνα με τις παραγράφους (A) και (B) είναι εμπιστευτικές και θα θεωρείται ότι πραγματοποιούνται στο πλαίσιο διαπραγματεύσεων συμβιβασμού και φιλικού διακανονισμού για τους σκοπούς των εφαρμοστέων κανόνων αποδείξεως και οποιασδήποτε πρόσθετης προστασίας εμπιστευτικότητας και επαγγελματικού απορρήτου που προβλέπονται από το εφαρμοστέο δίκαιο.]

V. Κατευθυντήριες Γραμμές Σύνταξης για Ρήτρες Πολυμερούς Διαιτησίας

97. Οι διεθνείς συμβάσεις συχνά περιλαμβάνουν πάνω από δύο μέρη. Τα μέρη που συντάσσουν ρήτρες διαιτησίας για αυτές τις συμβάσεις μπορεί να μην αντιληφθούν τις συγκεκριμένες δυσκολίες σύνταξης που προκύπτουν από την πολλαπλότητα των μερών. Ειδικότερα, δεν μπορεί να βασίζεται κανείς πάντοτε στις πρότυπες ρήτρες των οργανισμών διαιτησίας, καθώς αυτές συνήθως συντάσσονται έχοντας δύο μέρη υπόψη και μπορεί να χρειάζονται προσαρμογή ώστε να μπορέσουν να λειτουργήσουν στο πλαίσιο πολυμερούς διαιτησίας. Πρέπει γενικά να ζητείται η

συμβουλή ειδικού για τη σύνταξη τέτοιων ρητρών.

Πολυμερές Κατευθυντήρια Γραμμή 1: Η ρήτρα πρέπει να προβλέπει τις συνέπειες της πολλαπλότητας των μερών για τον διορισμό του διαιτητικού δικαστηρίου.

Σχόλια:

98. Στο πλαίσιο μιας πολυμερούς διαιτησίας, συχνά δεν μπορεί να λειτουργήσει η πρόβλεψη ότι «κάθε μέρος» θα διορίζει ένα διαιτητή. Υπάρχει μια εύκολη λύση εάν τα μέρη αρκούνται στην πρόβλεψη ενός μοναδικού διαιτητή: σε μια τέτοια περίπτωση τα μέρη μπορούν να προβλέψουν ότι ο μοναδικός διαιτητής θα διορίζεται από κοινού από τα μέρη ή, ελλείψει συμφωνίας, από τον οργανισμό διαιτησίας ή από την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή. Όταν πρόκειται να υπάρξουν τρεις διαιτητές, μια λύση είναι να προβλέπεται ότι οι τρεις διαιτητές θα διορίζονται από κοινού από τα μέρη ή, ελλείψει συμφωνίας για όλους, από τον οργανισμό διαιτησίας ή από την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή.
99. Εναλλακτικά, η ρήτρα διαιτησίας μπορεί να απαιτεί ότι τα μέρη κάθε «πλευράς» θα προβαίνουν σε διορισμούς από κοινού. Αυτή η επιλογή είναι δυνατή όταν μπορεί να προβλεφθεί κατά το στάδιο της σύνταξης ότι κάποια από τα συμβαλλόμενα μέρη θα έχουν ευθυγραμμισμένα συμφέροντα. Εκείνο που πρωτεύει, όμως, είναι να αντιμετωπίζονται ισότιμα όλα τα μέρη κατά τη διαδικασία διορισμού. Αυτό σημαίνει στην πράξη ότι, όταν δύο ή παραπάνω μέρη της ίδιας πλευράς δεν συμφωνούν ως προς ένα διαιτητή, ο οργανισμός διαιτησίας ή η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή θα διορίσει *όλους* τους διαιτητές, διότι αλλιώς τα μέρη από τη μία πλευρά θα είχαν την ευκαιρία να επιλέξουν τον διαιτητή τους, ενώ τα άλλα μέρη δεν θα είχαν τέτοια ευκαιρία. Αυτή είναι η λύση που έχει υιοθετηθεί σε ορισμένους θεσμικούς κανόνες διαιτησίας.

Συνιστώμενες Ρήτρες:

100. Η συνιστώμενη ρήτρα στην παρακάτω παράγραφο 105 προβλέπει ένα μηχανισμό

διορισμού διαιτητών στο πλαίσιο πολυμερούς διαιτησίας.

Πολυμερής Κατευθυντήρια Γραμμή 2: Η ρήτρα πρέπει να προβλέπει τις δικονομικές περιπλοκές (παρέμβαση, υποχρεωτική συμμετοχή στη δίκη – “joinder”) που προκύπτουν από την πολλαπλότητα των μερών.

Σχόλια:

101. Οι δικονομικές περιπλοκές μπορεί να είναι άφθονες στο πλαίσιο πολυμερούς διαιτησίας. Μία περιπλοκή είναι αυτή της *παρέμβασης*: ένα συμβαλλόμενο μέρος που δεν είναι μέρος σε διαιτησία που ξεκίνησε βάσει της ρήτρας μπορεί να επιθυμεί να παρέμβει στη διαδικασία. Άλλη μία είναι αυτή της *υποχρεωτικής συμμετοχής στη δίκη*: ένα συμβαλλόμενο μέρος που ορίζεται ως εναγόμενο μπορεί να επιθυμεί την υποχρεωτική συμμετοχή στη δίκη άλλου συμβαλλόμενου μέρους που δεν έχει οριστεί ως εναγόμενο στη διαδικασία.
102. Μια ρήτρα διαιτησίας θα μπορούσε να λειτουργήσει και αν ακόμη δεν προέβλεπε αυτές τις περιπλοκές. Μια τέτοια ρήτρα θα άφηνε, ωστόσο, ανοιχτή τη δυνατότητα παράλληλων και αλληλεπικαλυπτόμενων διαδικασιών, αντιφατικών αποφάσεων και παρεπόμενων καθυστερήσεων, εξόδων και αβεβαιοτήτων.
103. Δεν υπάρχει εύκολος τρόπος να αντιμετωπιστούν αυτές οι περιπλοκές. Μια πολυμερής ρήτρα διαιτησίας πρέπει να συντάσσεται προσεκτικά λαμβάνοντας υπόψη τις συγκεκριμένες συνθήκες, και πρέπει κανονικά να ζητείται η συμβουλή ειδικού. Κατά γενικό κανόνα, η ρήτρα πρέπει να προβλέπει ότι η γνωστοποίηση οποιασδήποτε διαδικασίας ξεκίνησε βάσει της ρήτρας πρέπει να γίνεται σε κάθε συμβαλλόμενο μέρος ανεξάρτητα από το εάν το συγκεκριμένο συμβαλλόμενο μέρος έχει οριστεί ως εναγόμενος. Πρέπει να υπάρχει σαφής προθεσμία μετά από αυτήν τη γνωστοποίηση για κάθε συμβαλλόμενο μέρος προκειμένου να παρέμβει ή να προκαλέσει την υποχρεωτική συμμετοχή στη διαδικασία άλλων συμβαλλομένων μερών, και κανένας διαιτητής δεν πρέπει να διορίζεται πριν από τη λήξη αυτής της προθεσμίας.

104. Εναλλακτικά, τα μέρη μπορούν να επιλέξουν να διεξαχθεί η διαιτησία βάσει κανόνων θεσμικής διαιτησίας που προβλέπουν περιπτώσεις παρέμβασης και υποχρεωτικής συμμετοχής στη δίκη, έχοντας κατά νου ότι αυτοί οι κανόνες μπορεί να δίνουν ευρεία διακριτική ευχέρεια στον οργανισμό διαιτησίας σε αυτό το θέμα.

Συνιστώμενες Ρήτρες:

105. Η ακόλουθη διάταξη προβλέπει την παρέμβαση και την υποχρεωτική συμμετοχή στη δίκη άλλων μερών της ίδιας σύμβασης:

Όλες οι διαφορές που προκύπτουν από ή σε σχέση με αυτήν τη σύμβαση, συμπεριλαμβανομένου οποιουδήποτε ζητήματος σχετικού με την ύπαρξη, την ισχύ ή τη λήξη της, θα επιλύονται τελειωτικά με διαιτησία βάσει [επιλεγμένοι κανόνες διαιτησίας], εκτός αν τροποποιηθούν με το παρόν ή με κοινή συμφωνία των μερών.

Ο τόπος της διαιτησίας θα είναι [πόλη, χώρα]. Η γλώσσα της διαιτησίας θα είναι [...]. Θα υπάρχουν τρεις διαιτητές, επιλεγόμενοι ως ακολούθως.

Στην περίπτωση που η αίτηση προσφυγής στη διαιτησία αναφέρει μόνο έναν ενάγοντα και έναν εναγόμενο, και κανένα από τα μέρη δεν έχει ασκήσει το δικαίωμά του για υποχρεωτική συμμετοχή στη δίκη άλλου μέρους ή για παρέμβαση σύμφωνα με τις παρακάτω παραγράφους, ο ενάγων και ο εναγόμενος θα διορίσουν ο καθένας από έναν διαιτητή εντός [15] ημερών από τη λήξη της προθεσμίας κατά τη διάρκεια της οποίας τα μέρη μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμά τους για υποχρεωτική συμμετοχή στη δίκη άλλου μέρους ή για παρέμβαση. Εάν οποιοδήποτε από τα μέρη παραλείψει να διορίσει ένα διαιτητή σύμφωνα με τα προβλεπόμενα, τότε, μετά από αίτηση οποιουδήποτε μέρους, αυτός ο διαιτητής θα διοριστεί από [τον επιλεγμένο οργανισμό διαιτησίας]. Οι δύο διαιτητές θα διορίσουν τον τρίτο διαιτητή, ο οποίος θα ενεργεί ως προεδρεύων διαιτητής. Εάν

οι δύο διαιτητές δεν διορίσουν τον προεδρεύοντα διαιτητή εντός [45] ημερών από τον διορισμό του δεύτερου διαιτητή, ο προεδρεύων διαιτητής θα διοριστεί από [τον επιλεγμένο οργανισμό διαιτησίας / την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή].

Σε περίπτωση που παραπάνω από δύο μέρη ορίζονται στην αίτηση προσφυγής στη διαιτησία ή τουλάχιστον ένα συμβαλλόμενο μέρος ασκήσει το δικαίωμά του για υποχρεωτική συμμετοχή στη δίκη άλλου μέρους ή για παρέμβαση σύμφωνα με τις παρακάτω παραγράφους, ο(οι) ενάγων(γοντες) θα διορίσουν από κοινού ένα διαιτητή και ο(οι) εναγόμενος(οι) θα διορίσουν από κοινού τον άλλο διαιτητή, τόσο ο(οι) μεν όσο και ο(οι) δε εντός [15] ημερών από τη λήξη της προθεσμίας κατά τη διάρκεια της οποίας τα μέρη μπορούν να ασκήσουν το δικαίωμά τους για υποχρεωτική συμμετοχή στη δίκη άλλου μέρους ή για παρέμβαση. Εάν τα μέρη δεν διορίσουν διαιτητή σύμφωνα με τα προβλεπόμενα παραπάνω, [ο επιλεγμένος οργανισμός διαιτησίας / η αρμόδια για τους διορισμούς αρχή] θα διορίσει, έπειτα από αίτημα οποιουδήποτε μέρους, και τους τρεις διαιτητές και θα ορίσει έναν από αυτούς ως προεδρεύοντα διαιτητή. Εάν ο(οι) ενάγων(οντες) και ο(οι) εναγόμενος(οι) διορίσουν τους διαιτητές όπως προβλέπεται παραπάνω, οι δύο διαιτητές θα διορίσουν τον τρίτο διαιτητή, ο οποίος θα ενεργήσει ως προεδρεύων διαιτητής. Εάν οι δύο διαιτητές δεν διορίσουν τον τρίτο διαιτητή εντός [45] ημερών από τον διορισμό του δεύτερου διαιτητή, ο προεδρεύων διαιτητής θα διορισθεί από [τον επιλεγμένο οργανισμό διαιτησίας / την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή].

Οποιοδήποτε μέρος σε αυτήν τη σύμβαση μπορεί, είτε ξεχωριστά είτε μαζί με οποιοδήποτε άλλο μέρος σε αυτήν τη σύμβαση, να ξεκινήσει διαιτητική διαδικασία σύμφωνα με αυτήν τη ρήτρα,

στέλνοντας μια αίτηση προσφυγής σε διαιτησία σε όλα τα άλλα μέρη σε αυτήν τη σύμβαση [και στον επιλεγμένο οργανισμό διαιτησίας, εάν υπάρχει].

Οποιοδήποτε μέρος σε αυτήν τη σύμβαση μπορεί να παρέμβει σε οποιαδήποτε τέτοια διαιτητική διαδικασία υποβάλλοντας γραπτή γνωστοποίηση απαίτησης, ανταπαίτησης ή διασταυρούμενης απαίτησης κατά οποιουδήποτε μέρους σε αυτήν τη σύμβαση, υπό την προϋπόθεση ότι αυτή η γνωστοποίηση αποστέλλεται επίσης σε όλα τα άλλα μέρη αυτής της σύμβασης [και στον επιλεγμένο οργανισμό διαιτησίας, εάν υπάρχει] εντός [30] ημερών από την παραλαβή από το μέρος που παρεμβαίνει της σχετικής αίτησης προσφυγής στη διαιτησία ή της γνωστοποίησης απαίτησης, ανταπαίτησης ή διασταυρούμενης απαίτησης.

Οποιοδήποτε μέρος σε αυτήν τη σύμβαση που ορίζεται ως εναγόμενο στην αίτηση προσφυγής στη διαιτησία, ή σε μια γνωστοποίηση απαίτησης, ανταπαίτησης ή διασταυρούμενης απαίτησης, μπορεί να προκαλέσει την υποχρεωτική συμμετοχή οποιουδήποτε άλλου μέρους σε αυτήν τη σύμβαση σε οποιαδήποτε τέτοια διαιτητική διαδικασία, υποβάλλοντας γραπτή γνωστοποίηση απαίτησης, ανταπαίτησης ή διασταυρούμενης απαίτησης κατά αυτού του μέρους, υπό την προϋπόθεση ότι αυτή η γνωστοποίηση αποστέλλεται επίσης σε όλα τα άλλα μέρη αυτής της σύμβασης [και στον επιλεγμένο οργανισμό διαιτησίας, εάν υπάρχει] εντός [30] ημερών από την παραλαβή από αυτόν τον εναγόμενο της σχετικής αίτησης προσφυγής στη διαιτησία ή της γνωστοποίησης απαίτησης, ανταπαίτησης ή διασταυρούμενης απαίτησης.

Οποιοδήποτε υποχρεωτικά συμμετέχον ή παρεμβαίνον στη δίκη μέρος θα δεσμεύεται από κάθε διαιτητική απόφαση που εκδίδεται από το διαιτητικό

δικαστήριο, ακόμη και εάν αυτό το μέρος επιλέξει να μην λάβει μέρος στη διαιτητική διαδικασία.

VI. Κατευθυντήριες Γραμμές Σύνταξης για Ρήτρες Διαιτησίας Πολλαπλών Συμβάσεων

106. Είναι σύνηθες η ίδια διεθνής συναλλαγή να περιλαμβάνει διάφορες συγγενείς συμβάσεις. Οι ρήτρες διαιτησίας στο πλαίσιο πολλαπλών συμβάσεων προκαλούν ειδικά θέματα σύνταξης.

Κατευθυντήρια Γραμμή Πολλαπλών Συμβάσεων 1: Οι ρήτρες διαιτησίας στις συγγενείς συμβάσεις πρέπει να είναι συμβατές.

Σχόλια:

107. Τα μέρη πρέπει να αποφεύγουν τον καθορισμό διαφορετικών μηχανισμών επίλυσης διαφορών στις συγγενείς συμβάσεις τους (π.χ. διαιτησία βάσει διαφορετικών κανόνων ή σε διαφορετικούς τόπους), καθώς διατρέχουν τον κίνδυνο να κατακερματίσουν τις μελλοντικές τους διαφορές. Ένα διαιτητικό δικαστήριο διορισμένο βάσει της πρώτης σύμβασης μπορεί να μην έχει δικαιοδοσία να εξετάσει μια διαφορά που εγείρει θέματα σχετικά με τη δεύτερη σύμβαση, με αποτέλεσμα να δημιουργείται πρόσφορο έδαφος για παράλληλες διαδικασίες.

108. Υποθέτοντας ότι τα μέρη θέλουν τη λογική συμφωνία των αποφάσεων και ότι επιθυμούν να αποφύγουν παράλληλες διαδικασίες, μια καθαρή λύση είναι να συναφθεί ένα αυτοδύναμο πρωτόκολλο επίλυσης διαφορών το οποίο να υπογράφεται από όλα τα μέρη και στη συνέχεια να ενσωματώνεται με παραπομπή σε όλες τις συγγενείς συμβάσεις. Εάν δεν είναι πρακτικά εφικτό να συναφθεί ένα τέτοιο πρωτόκολλο, τα μέρη πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι ρήτρες διαιτησίας στις συγγενείς συμβάσεις είναι όμοιες ή συμπληρωματικές. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι ρήτρες διαιτησίας να καθορίζουν το ίδιο σύνολο κανόνων, τον ίδιο τόπο διαιτησίας και τον ίδιο αριθμό διαιτητών. Προκειμένου να αποφευχθούν δυσκολίες όταν συνεκδικάζονται διαδικασίες, πρέπει επίσης να καθορίζεται το ίδιο ουσιαστικό δίκαιο και η ίδια γλώσσα διαιτησίας. Τα μέρη πρέπει επίσης να καθιστούν σαφές ότι

το δικαστήριο που διορίστηκε σύμφωνα με μία σύμβαση, έχει δικαιοδοσία να εξετάσει και να αποφασίσει θέματα σχετικά με τις άλλες συγγενείς συμβάσεις.

Συνιστώμενη Ρήτρα:

109. Εάν τα μέρη δεν επιθυμούν, ή δεν μπορούν, να συνάψουν ένα αυτοδύναμο πρωτόκολλο επίλυσης διαφορών, η ακόλουθη διάταξη πρέπει να προστεθεί στη ρήτρα διαιτησίας σε κάθε συγγενή σύμβαση:

Τα μέρη συμφωνούν ότι ένα διαιτητικό δικαστήριο διορισμένο βάσει της παρούσας ή σύμφωνα με [τη(τις) συγγενή(είς) σύμβαση(συμβάσεις)] μπορεί να ασκήσει δικαιοδοσία τόσο ως προς αυτήν τη σύμβαση όσο και ως προς [τη(τις) συγγενή(είς) σύμβαση(συμβάσεις)].

Κατευθυντήρια Γραμμή Πολλαπλών Συμβάσεων 2:
Τα μέρη πρέπει να εξετάσουν εάν θα προβλέψουν τη συνεκδίκαση των διαιτητικών διαδικασιών που έχουν ξεκινήσει βάσει συγγενών συμβάσεων.

Σχόλια:

110. Μια δικονομική περιπλοκή που προκύπτει σε ένα σχήμα πολλαπλών συμβάσεων είναι αυτή της συνεκδίκασης. Διαφορετικές διαιτησίες μπορεί να ξεκινήσουν βάσει συγγενών συμβάσεων σε διαφορετικούς χρόνους. Μπορεί να είναι, μπορεί όμως και να μην είναι, προς το συμφέρον των μερών να αντιμετωπισθούν αυτές οι διαιτησίες ως μία μοναδική ενοποιημένη διαιτησία. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα μέρη μπορεί να θεωρήσουν ότι μία μοναδική ενοποιημένη διαιτησία θα ήταν πιο αποτελεσματική και οικονομικά πιο συμφέρουσα. Σε άλλες περιπτώσεις, τα μέρη μπορεί να έχουν λόγους να διατηρήσουν χωριστές τις διαιτησίες.
111. Εάν τα μέρη επιθυμούν να επιτρέψουν τη συνεκδίκαση συγγενών διαιτησιών, πρέπει να το δηλώνουν στη ρήτρα διαιτησίας. Τα δικαστήρια ορισμένων κρατών έχουν τη διακριτική ευχέρεια να διατάξουν τη συνεκδίκαση συγγενών διαιτητικών διαδικασιών, αλλά κανονικά δεν προβαίνουν σε τέτοια ενέργεια εάν δεν υπάρχει

συμφωνία των μερών. Όταν τα δικαστήρια του τόπου διαιτησίας δεν έχουν τέτοια εξουσία, ή όταν τα μέρη δεν επιθυμούν να βασισθούν στη δικαστική διακριτική ευχέρεια, τα μέρη πρέπει επίσης να προβλέπουν συγκεκριμένα στη ρήτρα τη διαδικασία συνεκδίκησης συγγενών διαδικασιών. Οι εφαρμοστέοι κανόνες διαιτησίας, εάν υπάρχουν, και το δικαίω του τόπου διαιτησίας πρέπει να εξετάζονται προσεκτικά, καθώς μπορεί να περιορίζουν τη δυνατότητα των μερών να ενοποιούν διαιτητικές διαδικασίες. Αντίθετα, σε ορισμένα κράτη, τα μέρη μπορεί να θέλουν να αποκλείσουν τη δυνατότητα συνεκδίκησης (ή συλλογικής διαιτησίας – “class arbitration”).

112. Απαιτείται συμβουλή ειδικού όταν οι συγγενείς συμβάσεις εμπλέκουν πάνω από δύο μέρη. Η σύνταξη ρητρών συνεκδίκησης σε ένα σχήμα πολλαπλών μερών είναι ιδιαίτερα περίπλοκη. Μια προφανής δυσκολία έγκειται στο ότι κάθε μέρος πρέπει να αντιμετωπίζεται ισότιμα όσον αφορά στον διορισμό των διαιτητών. Μια εφικτή, αλλά όχι ιδανική, λύση είναι να προβλέπεται ότι θα γίνονται όλοι οι διορισμοί από τον οργανισμό διαιτησίας ή από την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή. Τα μέρη πρέπει επίσης να έχουν επίγνωση του ότι μια ρήτρα συνεκδίκησης μπορεί, σε ορισμένα κράτη, να εκληφθεί ως συναίνεση σε συλλογική διαιτησία (“class-action arbitration”).

Συνιστώμενες Ρήτρες:

113. Η ακόλουθη ρήτρα προβλέπει τη συνεκδίκηση συγγενών διαιτησιών μεταξύ δύο ίδιων μερών:

Τα μέρη συναινούν στη συνεκδίκηση διαιτησιών που ξεκινούν βάσει της παρούσας και/ή βάσει [των συγγενών συμβάσεων] ως ακολούθως. Εάν δύο ή περισσότερες διαιτησίες έχουν ξεκινήσει βάσει της παρούσας και/ή [των συγγενών συμβάσεων], οποιοδήποτε από τα μέρη οριζόμενο ως ενάγων ή εναγόμενος σε οποιαδήποτε από αυτές τις διαιτησίες, μπορεί να υποβάλει αίτημα σε οποιοδήποτε διαιτητικό δικαστήριο διορισμένο σε αυτές τις διαιτησίες για να διαταχθεί η συνεκδίκηση των διαφόρων

διατησιών σε μία μοναδική διατησία ενώπιον αυτού του διατητικού δικαστηρίου («Διαταγή Συνεκδίκασης»). Προκειμένου να αποφασίσει αν θα προβεί ή όχι σε αυτήν τη Διαταγή Συνεκδίκασης, το εν λόγω διατητικό δικαστήριο θα εξετάσει εάν οι διάφορες διατησίες θέτουν κοινά νομικά ή πραγματικά ζητήματα και εάν η συνεκδίκαση των διαφόρων διατησιών θα εξυπηρετούσε την απονομή δικαιοσύνης και την αποτελεσματικότητα.

Εάν πριν από την έκδοση μιας Διαταγής Συνεκδίκασης από ένα διατητικό δικαστήριο ως προς μία άλλη διατησία, οι διατητές έχουν ήδη διοριστεί σε αυτήν την άλλη διατησία, ο διορισμός τους λήγει με την έκδοση αυτής της Διαταγής Συνεκδίκασης και θεωρούνται *functus officio*. Αυτή η λήξη δεν θίγει (i) την ισχύ οποιωνδήποτε πράξεων ή διαταγών τους πριν από τη λήξη, (ii) το δικαίωμά τους να λάβουν την κατάλληλη αμοιβή και πληρωμή εξόδων, (iii) την ημερομηνία κατά την οποία προβλήθηκε οποιαδήποτε απαίτηση ή άμυνα ενόψει αποκλεισμού λόγω παραγραφής ή οποιουδήποτε άλλου τέτοιου κανόνα ή διάταξης, (iv) αποδεικτικά στοιχεία που έχουν προσκομισθεί και γίνει δεκτά πριν από τη λήξη, τα οποία και θα είναι δεκτά στη διατητική διαδικασία μετά τη Διαταγή Συνεκδίκασης, και (v) το δικαίωμα των μερών για δικαστικά και άλλα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν πριν από τη λήξη.

Στην περίπτωση που υπάρχουν δύο ή περισσότερες αντιφατικές Διαταγές Συνεκδίκασης, θα υπερισχύσει η Διαταγή Συνεκδίκασης που διατάχθηκε πρώτη.